

Apocalipsis

Camepũre ahri deco dũhse wahatire marine masigũ yeahye Jesucristo

¹ Ahri pũpũ Jesucristo marine tiquiro masigũ yerire yahu ojoagũ niaja. Mari Pacũ pehe tire yahu dutiro cũahye tiquirore, tiquiro yequinare tiquiro cahacjẽnare masigũ ye dutiro. Sa yero mianota dũhse wahatire masigũ yeri tiquiro. Mehenogã dũhsatjiãno nine sa wahato. Jesucristore tiquiro sa cũgũ tiquiro pehe angelre tire yũhũre Ñure yahu dutiro ohori.

² Sa yegũ yũhũ Ñu ijipihtiyere yũhũ ihñarire yahu ojoagũ niaja. Cohãcjũ ye yahuducuyere Jesucristo ye buheyere yahu ojoagũ niaja.

³ Ahri pũpũ camepũre dũhse wahatire yahu ojoagũ niaja. Mehenogã dũhsatjiãno nine ahri ijipihtiye sa wahato. Sa ye ijipihtiyequina ahri pũre buheyequina, yũhũ yahurire quehnoano tũhoyequina ahri pũ nidiro saha yeyequina bu-cueyequina ijjeta.

Siete cururi cjẽnare Jesu yequina cahme-coañequinare ojoa ohoahye Ñu

⁴ Yũhũ, Ñu mũsare siete cururi cjãnare Jesu yequinare Asia yehpa cjãnare ojoa ohoaja: Cohãcjũ tiquiro cahĩñe mehna mũsare quehnoa dutiaja. Sa yena tiquiro yedohoye mehna quehnoano ijiya mũsa. Tiquiro panopũta sa ijiducuriquiro ijie tiahye. Yojopũ gũhũre sa ijiducure. Camepũ ahtarota. Tiquiro pũhtoro dujiro poto ijiyequina

siete pagu bajueyequina ijire. Tiquina cahñe mehna musare quehnoa dutiaja tja.

⁵ Cristo tiquiro cahñe mehna musare quehnoa dutiaja tja. Cohãcjũ yere ni mehono marieno yahuriquiro ijire tiquiro. Sa yero tiquiro yariari bato tiquiro masa majari bato ne pari turi yariasi tiquiro. Sa yero ijipihtiyequina ahri yehpa cjẽna pũhtoa tiquina bui pũhtoro ijire tiquiro. Marine cahño tiquiro dii cohãri mehna mari ñañene coseri tiquiro.

⁶ Sa cosero marine pũhtoa sõri tiquiro. Marine pahia wahagũ yeri tja. Cohãcjũ mari Pacu tiquiro yere yeatiquinare marine sa sõri tiquiro. Ijipihtiye decori “Tutuagu ijire muhũ”, ni ño peoduceta ijipihtiyequina tiquirore. Ijipihtiyequina pũhtoro sa ijiducure tiquiro. Sata ijiahero.

⁷ Quehnoano wacũ masi cohteya musa. Ehmeo cururi watoa dijia tarota Cristo. Tiquiro sa ahtagũ ihñaeta ijipihtiyequina. Tiquirore quẽ biha wejẽdiquina gũhũ tiquirore ihñaeta. Sa ye tiquiro ahtagũ ihñañe ahri yehpa cjẽna ijipihtiye cururi cjẽna tutuaro utieta. Sata utiahero.

⁸ Ohõ saha nine mari pũhtoro Cohãcjũ: “Yuhũ ijipihtiyere bajumehnedigu ijiaja. Sa yegu ijipihtiyere pihtigũ yeacju ijiaja. Tutua yuhũdũdũcagũ ijiaja yuhũ. Panopũ gũhũre sa ijiducue tii. Yojopũ gũhũre sa ijiducuaaja. Came ahtaũtja”, nine Cohãcjũ.

Cristore asi siteriquirore tiquiro ihñarire yahuahye Ñu

⁹ Yuhũ Ñu musa acayũ Jesu yaquiro ijiaja. Sa yegu musa yero saha yuhũ gũhũ Jesu yere yuhũ

yeri buhiri ñano yãhdũũ. Sa yegu mũsa yero saha yãhũre tiquina sa ñano yepegũta Jesu yedohoye mehna Jesure cohãedũ. Mari ihcãno saha tiquiuro pũhtoro ijiro cjãna ijiana ijiaja mari. Ya dihta cjẽna tiquina cohãrigũ ijigũ Patmo wame tiri nũcũopũ ijiaja. Cohãcjũ yere, Jesucristo tiquiuro buheri gãhũre arequinare yãhũ buheri buhiri ohõpũ tiquina cohãrigũ ijiaja.

¹⁰ Ohõpũ yãhũ ijigũ ihcã deco domingo ijigũ Espiritu Santo yãhũre quehẽnopũ ihõono nidi. Tiquiuro sa ihõogũ yãhũ behero pehepũ tutuaro yahuducuro ca tari. Corneta tutuaro bisiro saha tutuaro bisiro ca tari tiquiuro yahuducuye.

¹¹ Ohõ saha nino ca tari yãhũ tãhogũ:

—Yãhũ ijipihtiyere bajumehnedigũ ijiaja. Sa yegu ijipihtiyere pihtigũ yeacjũ ijiaja. Yojobũ mũhũ ihñatire ojoati pũpũ ojoa ohõña. Mũhũ sa ojoa ohõri bato siete cururi cjẽnare Cohãcjũ yequinare ohoya ti pũre. Tiquina siete cururi Asia dihtapũ ijiye macari cjẽna ijire. Efeso cjẽnare, Esmirna cjẽnare, Pérgamo cjẽnare, Tiatira cjẽnare, Sardis cjẽnare, Filadelfia cjẽnare, Laodicea cjẽnare mũhũ ihñatire ojoa ohoya, nino ca tari yãhũre.

¹² Tiquiuro sa nigũ tãhogũ majaredũcaũ yãhũre yahuducuriquiore ihñagũ tãhũ. Sa majaredũcagũ siete sihãñe pacare tiquina duhu peoye cjũre uru mehna tiquina yeri cjũre ihñãũ.

¹³ Ti cjũ watoa ducuriquiore masũno yero saha bajuriquiore ihñãũ. Tiquiuro yoari suhtiro dah-pocãripũ esari suhtirore sañariquiuro ijiri. Sa yero uru mehna tiquina yeri cahsero mehna tiquiuro cutiro bui tãã dihoriquiuro ijiri.

14 Sa ye tiquiro poari buhsa cohorì yero saha yehseri. Sa ye tiquiro caperi peca pohna yero saha asiri.

15 Sa ye tiquiro dahpocãri bronze wame tiye come asiye come yero saha asi siteri. Broncere peca mehna tiquina quehnoano ujãa weri bato tire wahtere quehnoano asi paha dutiye. Ti quehnoano wahtenohriro yero saha tiquiro dahpocãri quehnoano asi siteri. Sa yero tiquiro yahuducuye peo tutuaro cuari peo yero saha tutuaro bisiro ca tari.

16 Tiquiro omoca poto pehe siete ñahpicoha pacare cãori. Sa yero tiquiro duseropu ñoseni pjĩ pua peheri siori pjĩne cuhñuri. Sa yero asũ deco cjãno tiquiro tutuaro asi sitero saha tiquiro wãhdoa tutuaro asi siteri.

17 Sa yegũ tiquirore ihñagũ tiquiro dahpocãri cahapu doque quehe sau yariariquiro yero saha. Yuhũ sa doque quehe sagũ ihñano tiquiro poto pehe cjã omoca mehna yahũre duhu peo ohõ saha nidi:

—Cueracãhña. Yuhũ ijipihdiyere bajumehnedigũ ijiaja. Sa yegũ ijipihdiyere pihtigũ yeacjũ ijiaja.

18 Catigũ ijiaja yuhũ. Yariarigũ ijimi. Yojopure ihñaña. Ijipihdiyere decori sa catiducugũ ijiaja yuhũ. Pari turi masagũ masare pari turi yariaragũ ye masiaja yuhũ. Sa yegũ masare yariariquina tiquina ijiropũ wahaeragũ ye masiaja yuhũ.

19 Sa yegũ yojopũ wahatire ihñagũ, ojoa ohõña. Cameru dũhse wahati gãhũre ihñagũ ojoa ohõña mũhũ.

20 Ahri siete ñahpicoha pacare yuhũ poto pehe yuhũ cãoye pacare yahutja mũhũre. Sa yegũ si-

ete sihãñe pacare tiquina duhu peoye cꝝu uru cꝝu gũhũre yahutja. Ohõ saha ijiye yahuyere panopũ cꝝẽna masare ne yahuera tii. Ohõ saha ijire ti: Siete ñahpicoha paca siete cururi cꝝẽna yeequina pũhtoa ijiye nine, mari queoye mehna buhegũ. Sa ye siete sihãñe pacare tiquina duhu peoye cꝝu siete cururi cꝝẽna yeequina ijiye nine, mari queoye mehna buhegũ, nidi yũhũre.

2

Efeso cꝝẽnare Jesu yequinare ojoa oho basa dũca dutiahye Ñure

¹ Sa ni tuhasa ohõ saha ni nemori yũhũre ojoa dutiriquire:

—Efeso cꝝẽna yeequina, tiquina pũhthora gũhũre ohõ saha ni ojoa oho basaya mũhũ: “Yũhũ omoca poto pehe siete ñahpicoha pacare cũogũ ijiaja. Sa yegũ siete sihã docoye cꝝu watoa tinigũ ijiaja. Sa tinigũ ijigũ mũsare ohõ saha ni yahuaja:

² Ijipihtiye mũsa yerire masi pehoaja. Yee ijiatire mũsa tutuaro dahrarire, yũhũre mũsa wacũ tutua duhuerari gũhũre quehnoano masiaja. Ñañene yeriquinare mũsa ihña yabigũ gũhũre masiaja. Sa yena ‘Jesu buhe dutiro tiquiro cũrina ijiaja’, nimediquinare queoro tiquina buheragũ ihñana, ni mehoñequina tiquina ijigũ masidi mũsa.

³ Yeere mũsa yeri buhiri mũsa ñano yũhdũepenata ihcãno sahari mũsa Efeso cꝝãna. Sa yena yũhũre ne duhuerari mũsa.

⁴ Sa quehnoano yena ijiepenata ihcãnore queoro yerari mũsa. Ahri ijire ti: Yũhũre mũsa quehnoano cahĩ mũhtariro saha yojopũre yerare mũsa.

⁵ Yuhure musa cahĩ mahtarire wacũña musa tja. YojoPURE yahure musa cahĩeda cjũrire wacũña. Sa yena musa ñaÑe yerire bujua witiya. Tire duhuya. Sa duhuna, yeere musa ye mahtariro sahata yeya tja. Musa ñaÑe yerire musa duhueragũ sojaro mehna sihãriare yuhu duhu peodu musa ya dure yuhu dapodure ne cohãntja. (Sa nigũ ohõ saha ni yahugũ niaja musare. Musa to cjãna yahure cohãboaga. Sa cohãna to punota pihtinata musa ñaÑe yeyere duhuerana.)

⁶ Yuhure cahĩeda cjũna ijiepenata ahrire quehnoano yeri musa: Nicolaita wame tiyequinare ñaÑequinare ihña yabire musa. Yuhu gũhu tiquinare ihña yabiaja.

⁷ Cahmo tina ijire musa. Sa yena musa ye cururi cjẽnare yeequinare Espĩritu Santo tiquiro yahurire tahoya musa. Ohõ saha nine tiquiro: ‘Ijipihtiyequinare Jesure wacũ tutua duhueyequinare Cohãcjũ ya wese paraĩso wame tiro cjãdu dũcare ihya dutiitja. Tu dũca catigũ yeye ijire’, nine Espĩritu Santo”, ni yahu ojoa oho basaya Efeso cjẽna yeequinare, tiquina puhtoro gũhure.

Esmirna cjẽnare Jesu yequinare ojoa oho basa dutiahye Ñure

⁸ Esmirna cjẽna yeequinare, tiquina puhtoro gũhure ohõ saha ni ojoa oho basaya muhu: “Yuhu ijipihtiyere bajumehnedigũ ijiaja. Sa yegũ ijipihtiyere pihtigũ yeacjũ ijiaja. Yariaa waha. Pari turi catiaja tja. Sa yegũ ohõ saha ni yahuaja musare:

⁹ Musa ñano yuhdũrire masiaja. Pejecũona musa ijigũ gũhure masiaja. Sa ijiepenata Cohãcjũ yere

quehnoañene pajiro cœore m̄sa. Apequina pehe 'Judio masa ijiaja', nimediquina ni mehonẽquina ijire. Tiquina m̄sare ñano quitu yerire masiaja. Tiquina Satana yequina ijire.

¹⁰ Yojop̄re m̄sa ñano yuhduatire cueracãhña. Tuhoya m̄sa. Watĩno m̄sare Cohãcjũre duhu dutiro ihquẽquina m̄sa mehna cjẽnare peresu ye dutirota. P̄a omope decori waro ñano yuhduata m̄sa. Tiquina sa ñano yegũ m̄sare tiquina sa wejẽ duepegũta yuhure, yee gũhure cohãedacãhña. M̄sa sa yuhure cohãedagũ ihñagu ijipihtiye decori Cohãcjũ cahap̄ m̄sare sa ijiducugũ yeitja.

¹¹ Cahmo tina ijire m̄sa. Sa yena m̄sa ye cururi cjẽnare yeequinare Espĩritu Santo yahurire tuhoya m̄sa. Ohõ saha nine tiquiro: 'Ijipihtiyequina Jesure wacũ tutua duhueyequina pecap̄ wahasi. Tiquina yariari bato pecap̄ wahasi', nine Espĩritu Santo", ni ojoa oho basaya Esmirna cjẽna yeequinare, tiquina p̄htoro gũhure.

Pérgamo cjẽnare Jesu yequinare ojoa oho basa dutiahye Ñure

¹² 'Pérgamo cjẽna yeequinare, tiquina p̄htoro gũhure ohõ saha ni ojoa oho basaya m̄h̄: "Yuh̄ ñoseni pjĩ p̄a peheri siori pjĩne cœoḡ ijiaja. M̄sare ohõ saha ni yahutja:

¹³ M̄sa yerire, m̄sa ya maca cjẽna tiquina yeri gũhure masiaja. To cjẽna p̄htoro Satana ijire. To cjẽna Satanare ño peoyequina Antipare yeere quehnoano yahuriquire wejẽdi. Tiquirore tiquina sa wejẽgũ ihñap̄enata yuhure ne wacũ tutua duhuerari m̄sa.

14 MUSA sa wacũ tutua duhuerapenata mehenogã yuhũre yuhũdũdũcari mUSA. Ihquẽquina mUSA mehna cjẽna Balãa ye buheyere cahmene. Panopũ Balac wame tiriquire pũhtoro ohõ saha ni buhee tiri Balãa pehe: ‘Israe masare yuhũdũdũca duana “Cohãcjũ ijire”, mUSA niñe queoyere ño peo mUSA duhu peo ihyayere ihya dutiya tiquinare. Sa yena numia mehna ñano yegũ yeya tiquinare’, ni buhee tiri Balãa mũnana. Panopũ tiquire yeriro saha yojopũ gũhũre ñano yegũ yere ihquẽquina mUSA mehna cjẽna apequinare.

15 Sa ye tiquina yero saha apequina mUSA mehna cjẽna Nicolaita wame tiyequina ye buheye pehere cahmene.

16 Sa yena mUSA ñañe yerire duhuya mUSA. MUSA sa duhueragũ ihñagũ sojaro mehna mUSA cahapũ wahagũ, sa ñano yeyequina mehna cahmequeitja yuhũ dũseropũ ijiri pjĩ ñoseni pjĩ mehna.

17 Cahmo tina ijire mUSA. Sa yena mUSA ye cururi cjẽnare yeequinare Espĩritu Santo tiquire yahurire tũhoya mUSA. Ohõ saha nine tiquire: ‘Ijipihtiyequinare Jesure wacũ tutua duhueyequinare maná wame tiye ihyayere ahmũse cjẽ ihyayere ohoutja. Yehseye utã paca gũhũre ohoutja tiquinare. Ti utã pacapũre wahma wamene yuhũ ojoa ohõati utã paca ijirota. Apequina ti wamene ne masisi. Ti utã pacare neñequina dihita ti wamene masieta’, nine Espĩritu Santo”, ni ojoa oho basaya Pẽrgamo cjẽna yeequinare, tiquina pũhtoro gũhũre.

Tiatira cjẽnare Jesu yequinare ojoa oho basa dutiahye Ñure

18 'Tiatira cjēna yeequinare, tiquina pũtoro gũhũre ohõ saha ni ojoa oho basaya mũhũ: “Yũhũ Cohãcjũ macũ yũhũ caperi peca pohna yero saha asire. Sa ye yũhũ dahpocãri bronce wame tiye come tiquina wahteri come yero saha asi sitere. Mũsare ohõ saha ni yahuaja.

19 Mũsa yerire masiaja yũhũ. Cohãcjũre, apeqũna gũhũre mũsa cahĩdire, yũhũre mũsa cohãedarire, apeqũnare mũsa yedohorire, ñano yũhdũepenata yũhũre mũsa duhuerarire masiaja. Coã waropũ mũsa yeriro yũhdũoro yojopũ pehere quehnoano ye nemona nine mũsa. Ti gũhũre masiaja yũhũ.

20 Mũsa sa quehnoano yena ijiepenata ohõ saha yũhũre yũhdũdcari mũsa: Jezabe wame tĩricoro ‘Cohãcjũ yere yahugo ijiaja’, ni mehoricoro mũsare ticoro ñano buhegũ tũhona ticorore tuhtierari mũsa. Ni meho buhero yeequinare yũhũ cahacjēnare numia mehna ñano yegũ yere. Sa yero ‘Cohãcjũ ijire’, tiquina niñe queoyere apeqũna ño peo, tiquina duhu peoe tiri ihyayere. Ti ihyayere yeequinare ihya dutire ticoro.

21 Ticoro ñañene bũjũa witiatire cohtenimi. Yũhũ sa cohtepegũta mũmũa mehna ticoro ñano yeyere duhu duerari.

22 Yũhũre tũhoya mũsa. Ticorore dohatigũ yeitja. Ticoro mehna ñano yeriquina gũhũre dohatigũ yeitja. Sa ye tiquina tutuaro ñano yũhdũeta. Sata yeitja tiquinare ticoro mehna tiquina ñano yerire tiquina bũjũa witieragũ, tire tiquina duhueragũ.

23 Sa yegũ ticoro pohnene wejēitja. Yũhũ sa yegũ ihñañe ijipihtiyequina yeequina yũhũ quehnoano masigũ ijigũ masieta. Masa tũhotuyere tiquina

tutuario cahmeñe gũhũre masiaja. Yũhũ sa masiñene masieta tiquina ticorore yũhũ buhiri dahregũ ihñañe. Ijipihtina mũsa ñañene yeri buhirire buhiri dahreitja mũsare. Sa yegũ mũsa quehnoañene yeri wapa pehere quehnoano yeitja mũsare.

²⁴ Apequina mũsa mehna cjẽna Tiatira cjẽna ticoro ye buheyere cahmedari. Mũsa pehe Sataana ye buheyere ‘Panopũ tiquiro yahuerari jiri’, tiquina niñe buheyere cahmedari mũsa. Sa yegũ mũsa pehere duti nemosi yũhũ.

²⁵ Ahri dihitare ye duti nemoutja mũsare: Mũsa cahapũ yũhũ tojoa tato pano yũhũ buheyere mũsa masidire ne mehenogã duhueracãhña.

²⁶⁻²⁷ Ijipihtiyequina ñañene duhuyequinare, yeere sa yeducuyequinare pũhũa sũutja. Yũhũ Pacũ yũhũre tiquiro pũhũtoro sũriro sahata mũsa gũhũre pũhũa sũutja. Ijipihtiye yehpari cjẽna bui pũhũa sũutja mũsare. Sa pũhũa sajãna, mũsa docapũ ijieyequinare ijipihtiye yehpari cjẽnare tutuario dutinata mũsa. Dihi suturire mari yucũgũ mehna pohagũ duita wahtiro saha tiquina duita pihtia wahaeta.

²⁸ Sa yegũ mũsare yeere ne duhueyequinare ñahpicoha bohrea mũja tariare ohoutja mũsare. Sa yegũ mũsa mehna ijitja yũhũ.

²⁹ Cahmo tina ijire mũsa. Sa yena mũsa ye cururi cjẽnare yeequinare Espíritu Santo tiquiro yahurire tũhoya mũsa”, ni ojoa oho basaya Tiatira cjẽna yeequinare, tiquina pũhũtoro gũhũre.

*Sardis cjēnare Jesu yequinare ojoa oho basa duti-
ahye Ñure*

¹ Sardis cjēna yeequinare, tiquina puhtoro gūhure ohō saha ni ojoa oho basaya mūh: “Yūh siete pagū bajueyequinare Cohācjū yequinare cūogu ijiaja. Sa yegu siete ñahpicoha pacare cūogu ijiaja. Mūsare ohō saha ni yahuaja:

Mūsa yerire masiaja. Ohō saha ni tūhotumene apequina mūsare: ‘Tiquina Cohācjū yere quehnoano ye pehoyequina ijire’, ni tūhotumene mūsare apequina. Tiquina sa ni tūhotuepegūta Cohācjū yere quehnoano yerare mūsa.

² Sa yena quehnoano yeya mūsa ‘Ñañene yeari’, nina. Cohācjū yere mūsa masidire quehnoano wacūña, ‘Tiquiro yere duhuari’, nina. Cohācjū ihñagū quehnoano ye pehoerare mūsa.

³ Sa yena yeere mūsa tūho mūhtarire quehnoano wacūña mūsa. Sa wacūna yeere yeya. Mūsa ñañe yerire duhuya. Yūh nino saha mūsa yeragū wacūeno mehna mūsare buhiri dahreitja. Yaqueriquiro wacūeno mehna tiquiro yaquero sajāriro saha mūsare wacūeno mehna buhiri dahreitja.

⁴ Ihquēquina mūsa mehna cjēna Sardis cjēna ñañene yeducuerare. Wete marieni suhtirore mūsa sañaboriro saha ti ñañe yeyere piha duerare mūsa. Sa quehnoana ijina, yehseri suhtiro sañana yūh mehna ijinata mūsa pehe.

⁵ Ijipihtiyequina yeere duhueyequina sata yehs-eye suhti sañaducuyequina ijieta. Sa yeye yūh mehna sa ijuducatiquina wamene tiquiro ojoa ohōri tjuṗ tiquina gūh tiquina wamene ojoa

ohõnohriquina ijieta. Tiquina wamene tiquiro ojoa ohõrire cosesi yuhũ. Yuhũ Pacũ ihñonopũ, angele gũhũ tiquina ihñonopũ yeequina mũsa ijiire yahutja tiquinare.

⁶ Cahmo tina ijire mũsa. Sa yena mũsa ye cururi cjẽnare yeequinare Espíritu Santo tiquiro yahurire tũhoya mũsa”, ni ojoa oho basaya Sardis cjẽna yeequinare, tiquina pũhtoro gũhũre.

Filadelfia cjẽnare Jesu yequinare ojoa oho basa dutiahye Ñure

⁷ Filadelfia cjẽna yeequinare, tiquina pũhtoro gũhũre ohõ saha ni ojoa oho basaya mũhũ: “Yuhũ ñañe mariegu ijiaja. Poto yegu ijiaja. Davi mũnano panopũ cjũno sawire tiquiro cũboriro saha, masare tiquiro pũhtoro ijiropũ tiquiro pũboriro saha yeitja yuhũ. Sa yegu Cohãcjũ tiquiro pũhtoro ijiropũ sajãtore yuhũ pũogũ ne apeqũna tire biha masiedare. Yuhũ bihagũ ne apeqũna pũo masiedare.

⁸ Ijipihtiye mũsa yeyere masiaja yuhũ. Wacũ tutuera cjũna ijiepenata yuhũ buheyere quehnoano tũhori mũsa. Sa yena yuhũre, yee gũhũre duhuerari mũsa. Sa yegu yeere cũu mũsare. Sa ye apeqũna ‘Tire yeracãhña’, ni cahmota masiedare mũsare.

⁹ Sa yegu ohõ saha yeitja: Apeqũna mũsa caha ijieyequina Satana yequina ijire. ‘Judio masa ijiaja’, niepeta judio masa waro ijierare. Tiquinare mũsa caha dũsepe curi mehna quehe sa, mũsare ño peogũ yeitja tiquinare. Yuhũ sa yegũ ihñañe mũsare yuhũ cahĩñene masieta tiquina.

10 Mɯsare yeere yɯhɯ duhu dutieragũ tɯhona quehnoano yɯhtiri mɯsa. Mɯsa sa yegũ ihñagu ahri yehpa cjēna ijipihtiyequina tiquina ñano yɯhdɯati pje ijigũ mɯsare cahmotautja. Ti pje ijipihtiyequina tiquina ñano yɯhdɯati pje ijirota.

11 Mehenogã dahsare ahri yehrapɯ yɯhɯ tojoa tato. Yeere mɯsa masidire boeracãhña. Sa yena yɯhɯre sa yɯhtiducuya, mɯsa quehnoano yeri wapore 'Boari', nina.

12 Sa yegɯ yeere sa yeducuyequinare yɯhɯ Pacɯ ya wɯhɯ cjēna ijiatiquinare cõtja tiquinare. Tiquiro ya wɯhɯ cjē botari ti yoari pje ijiducuro saha Cohãcjũ mehna ijiducugũ yeitja tiquinare. Sa ye tiquina mehna cjēna sa ijiducueta. Sa yegɯ Cohãcjũ wɯhɯ cjē botaripɯ yɯhɯ ojoa ohõno saha tiquinare tiquina paguripɯ ohõ saha ni ojoa ohõutja: Cohãcjũ yɯhɯ Pacɯ wamene, tiquiro ya maca wame gũhɯre ojoa ohõutja. Tiquiro ya maca wahma maca Jerusalẽ ijirota. Ti maca ɯhmɯsepɯ Cohãcjũ cahapɯ ahtari maca ijirota. Yɯhɯ wahma wame cɯoutja. Ti wame gũhɯre ojoa ohõutja tiquina paguripɯ.

13 Cahmo tina ijire mɯsa. Sa yena mɯsa ye cururi cjēnare yeequinare Espiritu Santo yahurire tɯhoya mɯsa”, ni ojoa oho basaya Filadelfia cjēna yeequinare, tiquina pɯhtoro gũhɯre.

Laodicea cjēnare Jesu yequinare ojoa oho basa dutiahye Ñure

14 'Laodicea cjēna yeequinare, tiquina pɯhtoro gũhɯre ohõ saha ni ojoa oho basaya mɯhɯ: “Yɯhɯ poto yegɯ ijiaja. Sa yegɯ ni mehono marieno yɯhɯ

ihñarire, yuhũ tũhorire sa yahuducugũ ijiaja. Ijip-
ihtiyere mari Pacũ tiquiro yerire ye basagũ ijiaja
yuhũ.

15 Ijipihtiyere mũsa yerire masiaja yuhũ. Yuhũre
wacũ tutuana ijiepenata mehenogã wacũ tutuana
ijire mũsa. Ohõ saha ijire ti: Aco yũsueye aco
asũ mehna asi busuye aco yero saha ijire mũsa.
Sata ijiye acore mari coaero saha yuhũre wacũ
tutuera cjũna mũsa ijigũ yuhũ gũhũ mũsare
coaeraja. Yuhũre mũsa quehnoano wacũ
tutuagũ quehnoaboaga yuhũre. Yuhũre mũsa
wacũ tutueragũ ñarĩboaga yuhũre. Ti yuhũoro
mehenogã wacũ tuana mũsa ijigũ ña yuhũare.

16 Mũsa sa ijigũ ihñagũ yabi yuhũaja yuhũ.
Ñañe acore yuhũ sihco puti cohãno saha yuhũre
mehenogã wacũ tutuayequinare yabi yuhũaja
yuhũ.

17 Sa yena ohõ saha ni tũhotumene mũsa: 'Ijip-
ihtiyere cũoaja. Ne yabe dũhsaerare marine', ni
tũhotumene mũsa. Sa niepenata pejecũoyequina
yero saha ijire mũsa. Sa yena suhti marieñequina
bue tiro saha Cohãcjũ ihñonopũ mũsa ñañe yerire
bue tiana ijire mũsa. Sa yena caperi bajueye-
quina tiquina ihña duayere tiquina masieno saha
Cohãcjũ yere ne masiedare mũsa.

18 Mũsa sa yena ijigũ ihñagũ ohõ saha ni yahutja
mũsare: Uru warore mũsa dúro saha quehnoañene
yuhũ cũoyere neña mũsa. Mũsare yuhũre wacũ
tutuagũ yeitja. Sa yena potota Cohãcjũ ye mehna
pajiro cũonata. Sa yena yehseri suhtirore mũsa
dú mũsa sañano saha yuhũ dii cohãri mehna
yuhũ yariari mehna mũsa ñañe yerire cosenoh-

rina ijiya. Sa yena quehnoañe suhti sañañequina tiquina bue tiero saha musa ñañene cosenohrina ijina ne bue tisi musa gũh. Sa yena musa caperire musa aco tiri bato quehnoano musare caperi bajuro saha Cohãcjũ yere quehnoano tũhoya, musa masino quehnoano.

19 Ijipihtiyequina yũh cahĩñequinare yahuaja. Sa yegũ yũh cahĩñequina tiquina ijigũ ihñagũ, tiquina yũhtieragũ tiquinare buhiri dahreaja, tiquinare yedohogũ tũh. Sa yena yee pehere tutuaro cahmeña. Sa yena ñañene duhuya.

20 Tũhoya yũhare. Mũsa wũhare bihari wũhare yũh esadũca yũh sajã duaboriro saha musa mehna cjũ iji duagũ niaja. Yũh sa ye duagũ tũhona yũhare musa mehna iji dutiya. Yeequina ijiya. Mũsa sa ye dutigũ musa mehna ijiitja. Sa yegũ mari siho ihyaro saha musa mehna quehnoano ijiitja. Sa yena yũh mehna cjãna ijinata musa.

21 Ñañene yũh cohãri bato yũh Pacũ pũhtoro tiquiro dujiro cahapũ dujiaja yũh gũh dutigũ tũh. Sata musa gũh ñañene musa duhuri bato yũh pũhtoro dujiro cahapũ dujinata musa dutina tana. Musare yũh cahapũ dujigũ yeitja.

22 Cahmo tina ijire musa. Sa yena musa ye cururi cjẽnare yeequinare Espĩritu Santo tiquiro yahurire tũhoya musa”, ni ojoa oho basaya Laodicea cjẽna yeequinare, tiquina pũhtoro gũhare, nidi yũhare ojoa dutiriquiro.

4

Ғһтһseрһ Cohãcjũ cahapũ dusepe curi mehna quehe sa tiquina ño peoyere ihñahye Ñũ

¹ Yuhure tiquiro sa ni yahuri bato uhmasepu pñori sopecahare ihñau. Pari turi corneta tutuaro bisiro saha tutuaro yahuducuye bisiro ca tari, yuhu tuhogũ. Ohõ saha nidi yuhu tuhogũ.

—Ohõpu mija taya. Ahri yuhu yahuati camepure sijoro saha waharota. Sa wahatire mahure ihñoutja. Yuhu nidiro sahata waharota, nino ca tari uhmasepu.

² Tiquiro sa ni yahugũta topu mija esagu Espiritu Santo tutuaye mehna ihñagu nii. Sa yegu puhtoro dujirore uhmasepu ihñau. Topu ihcãquiro dujiri.

³ Sa yero quehnoano asi siteriquiro dujiri. Jaspe wame tiri utã yero saha, cornalina wame tiri utã yero saha quehnoano asi siteriquiro dujiri tiquiro. Sa yero buheni da esmeralda yero saha asi siteri da docapu dujiri tiquiro.

⁴ Sa yero tiquiro dujiro cahapu veinticuatro dujiyere ihñau. Ti dujiye puhtoa ye dujiye yuhu ihña mahtariquirore duji behtori. Ti dujiyepu veinticuatro Jesu yequina puhtoa dujiri. Yehseye suhti sañañequina ijiri. Sa ye puhtoa pesaye behtori uru behtorire pesariquina ijiri tiquina.

⁵ Yuhu ihña mahtariquiro dujiropu miadoqueori. Sa yero sijoro saha ijiro bisiro ca tari. Upo gũhu bisiro ca tari. Ti dujiro poto siete sihãñe paca ijiri. Siete sihãñe paca mehna tiquiro queoye mehna buhegũ Cohãcjũ yequina siete pagu bajueyequina ijiri.

⁶ Sa yero tiquiro dujiro poto pajiri ma yero saha vidrio yero saha, quehnoano aco sitiri ma yero saha ijiri.

Ti dujiro cahapu pititiaro sijoro saha bajueyequina ijiri. Tiquina paguri paa pehe gũhure

tiquina behero pehe pehe gũhare peye caperi tiye-
quina ijiri tiquina.

⁷ Yũhũ ihña mũhtariquiro sijoro saha
bajuriquiro yairo sohãriquiro yero saha bajuri.
Tiquiro bato ijiriquiro wecũ yero saha bajuri.
Tiquina bato ijiriquiro masũno wũhdoa saha
wũhdoa tiriquiro ijiri. Tiquina ihtiaro bato
ijiriquiro cacũ wũye dũpũrire seõ dujiriquiro
yero saha bajuri.

⁸ Tiquiro seis dũpũri wũye dũpũri tiriquiro ijiri.
Tiquiro mehna cjẽna gũhũ sa dihita wũye dũpũri
tiri. Sa ye tiquina wũye dũpũri pũa peheripũta
peye caperi tiye dũpũri ijiri. Sa ye decoripe,
ñaminipe sa basaducuye nidi. Ne basa duhuerari.
Ohõ saha ni basari:

Quehnoariquiro, quehnoariquiro,
quehnoariquiro, Cohãcjũ mari pũtoro
tutua yũhdũriquiro ijire. Tiquiro panopũta
sa ijiducuahye. Yojopũ gũhare sa ijiducure.
Camepũ ahtarota, ni basaducuye nidi.

⁹ Sa basaye tiquina pititiaro sijoro saha ba-
juyequina tiquiro tutuayere basa peoye nidi. Sa
ye tiquirore ijipihtiye decori ijiducuriquirore ño
peoye “Quehnoare”, niñe nidi.

¹⁰ Tiquina sa ye peogũ ihñañe veinticuatro
Jesu yequina pũtoa pehe pũtoro dujiropũ
dujiriquiro potõ dũsepe curi mehna quehe sa,
tiquirore ño peori. Tiquiro ijipihtiye decori
ijiducuriquiro ijire. Sa ño peoye tiquina pũtoa
pesaye behtõrire tiquiro dujiro caha doque peori.
Sa doque peoye ohõ saha nidi tiquina:

¹¹ Mũhũ Cohãcjũ usã pũhto warõ ijire. Tutuagũ,
quehnoagũ ijire mũhũ. Mũhũ usã ño

peoguta ijigu nine. Mũhũre sa ño peoducuro cahmene usãre. Ijipihtiyere bajumehnedigu ijire mũhũ. Mũhũ cahmediro sahata ti ijipihtiyere bajumehneahye mũhũ, nidi tiquina Cohãcjũre, topũ dujiriquire.

5

Ojoari pũre torẽdi tunure cordero gãhũre yahuahye Ñu

¹ Came topũ dujiriquire tiquire omoca poto pehe tiquire cũori pũre ojoari pũre ihñũ. Ti pũ pũa peheri ojoari pũ tiquire torẽdi tunu ijiri. Sa yero siete piha ñeheñe mehna tiquire piha ñehedi tunu ijiri.

² Sa yegũ tutuariquire angelre ihñũ. Tiquire tutuaro yahuducuye mehna ohõ saha ni yahuri:

—Ahri tunure piha ñeheñene quehnoariquire dihita tũhrẽ masine. ¿Diquiro pehe ijiajari tũhrẽatiquire? nidi tiquire angel.

³ Sa nieperota tiquina ti tunure tũhrẽatiquire bocaerari. Ti tunure tũhrẽatiquire, quehnoariquire bocaerari. Uhmũsepũ, ahri yehpapũ, catiyequina watoapũ, yaria tuhasariquina watoapũ ne ti tunure ñeheñene tũhrẽatiquire mariedari. Sa yero ti tunure buheatiquiro mariedari.

⁴ Sa yegũ tũhrẽatiquire, ti pũre buheatiquiro tiquina bocaeragũ ihñagũ tutuaro utii yũhũ.

⁵ Yũhũ sa utigũ ihñano ihcãquire Jesu yequina pũhtoa mehna cjũno ohõ saha nidi yũhũre:

—Utieracãhña. Ti tunure ñeheñene ihcãquiro tãhrẽ masine. Tiquiro Judá ya curua cãno tutuariquiro ijire. Tutuariquiro ijiro “Yairo sohãriquiro”, tiquina ni pisuriquiro ijire. Tiquiro pãhtoro Davi panamino iji turiariquiro ijire. Watĩnore yahduãcariquiro ijire tiquiro. Sa yero tiquiro ti tunure siete ñeheñene tãhrẽ masidiquiro ijire, nidi tiquiro yahũre.

⁶ Tiquiro sa nigũ tãhogũ pãhtoro dujiro poto cordero ducugũ ihñaũ. Pititiaro sijoro saha bajuequina, Jesu yequina pãhtoa gãhũ tiquina watoa ducuri cordero. Tiquiro tiquina wejẽdiquiro manano saha bajuri. Siete sahari tiriquiro, siete caperi tiriquiro ijiri. Ti siete caperi mehna tiquiro queoye mehna buhegũ Cohãcjũ yequina pagũ bajueyequina siete bajueyequina yero saha ijire. Tiquina tiquiro yequina pagũ bajueyequina ijipihitiro ahri yehpapũ Cohãcjũ ohoriquina ijiri.

⁷ Sa yero cordero pehe pãhtoro dujiro cahapũ esaro, tiquiro poto pehe cãori tunure tãã we nedi tiquirore.

⁸ Tiquiro sa tãã we negũ ihñañe cuatro sijoro bajuequina, veinticuatro pãhtoa gãhũ cordero poto dũsepe curi mehna quehe sa, tiquirore ño peori. Tiquina pãhtoa ijipihituequina arpa wame tiye bũã pũtẽñene, uru pari gãhũre cãori. Ti pari bueye ehme sitiye quehnoano wahpaye pose tiye pari ijiri. Ti ehme sitiye mehna tiquiro queoye mehna buhegũ Cohãcjũ yequina tiquirore tiquina sini basari yero saha ijiri.

⁹⁻¹⁰ Sa tiquirore ño peoye ohõ saha ni wahma basayere tiquina basa peori tiquirore:

Mãhũ tiquina wejẽdigũ ijire. Sa yegũ mãhũ

dii cohãri mehna usã ñañe yerire coseri m̃h̃h̃ Cohãcjũ yequina usãre iji dutig̃h̃. Sa yeg̃h̃ usãre ijipihtiye cururi cjãnare, ijip-
ihtiye yahuducuyere yahuducunare, ijip-
ihtiye yehpari cjãnare usãpe usãre ijipi-
htinare m̃h̃h̃re cahmena dihitare usã ñañe
yerire m̃h̃h̃ dii cohãri mehna cosere m̃h̃h̃
Cohãcjũ yequina usãre iji dutig̃h̃. Usãre
ijipihinare Cohãcjũ yequina ijiatinate c̃uri
m̃h̃h̃. Sa yeg̃h̃ pahia c̃uri m̃h̃h̃ usãre
Cohãcjũ cahacjãna usãre iji dutig̃h̃. Sa yeg̃h̃
peye yehpari cjẽna bui p̃h̃toa s̃ori m̃h̃h̃
usãre. Sa yerig̃h̃ ijig̃h̃ m̃h̃h̃ ti tunure piha
ñehẽhene t̃hrẽac̃jũ ijire m̃h̃h̃, ni basa peori
tiquina corderore.

¹¹ Pari turi ihñag̃h̃ millones angele parire
ihñah̃. P̃h̃toro dujirore pititiaro sijoro saha
bajuyequinare, veinticuatro p̃h̃toare angele
pehe tiquinare wahme d̃uca sari. Tiquina angele
pari tutuaro tiquina sañuducu peog̃h̃ ihñah̃.

¹² Ohõ saha ni tutuaro yahuducu peori tiquina:
Cordero tiquina wejẽdig̃h̃ m̃h̃h̃ ijipihtiyequinare
dutig̃h̃, ijipihtiyere c̃hog̃h̃, masi pehog̃h̃, tu-
tua ỹhd̃ug̃h̃ ijire m̃h̃h̃. Masa tiquina ñañe
buhiri tiquina wejẽdig̃h̃ m̃h̃h̃ ijig̃h̃ ihñana sa
ni ño peoaja m̃h̃h̃re. “Quehnoa ỹhd̃ug̃h̃
ijire”, ninatja m̃h̃h̃re. M̃h̃h̃re quehnoano
yahuducunatja, ni yahuducu peori angele
pari.

¹³ Sa yeg̃h̃ apequina g̃ãh̃re tiquina yahuducu
peoye ca tag̃h̃ t̃hou. Ijipihtiyequina ̃hm̃use cjẽna,
ahri yehpa cjẽna, catiyequina, yariariquina g̃ãh̃,

pajiri ma cjěna, ijipihtiroꝝ ijieyquina ohõ saha ni yahuducu peoye ca tari:

Cohãcjüre mãꝝ dujiroꝝ dujigüre, Cordero gãhüre mãsare pãanare quehnoano yahuducunatja. Mãsare ño peonatja. “Quehnoa yãhdãna ijire. Tutua yãhdãna ijire”, nina, ijipihtiyey decori sa niducunatja mãsare, ni yahuducu peoye ca tari.

¹⁴ Sa ye tiquina pititiaro sijoro saha bajueyquina tiquina sa yahuducu peogũ tãhoye “Sata ni yahuducu peoahro”, nidi. Sa ye Jesu yequina pãhtoa pehe dusepe curi mehna quehe sa Cohãcjüre, Cordero gãhüre ño peori.

6

Papera tunure tiquiroy nedi tunure piha ñehẽñene tãhrẽne Cordero

¹ Came papera tunure tiquiroy nedi tunure Cordero piha ñehẽ mãhtarirore tãhrẽdi. Tiquiroy sa tãhrẽgũ ihãã. Tiquiroy sa tãhrẽdi bato ihcãquiroy sijoro saha bajueyquina mehna cjãno, “Ihãana ahtaya”, nidi. Sa nino upo yero saha bisiri tiquiroy.

² Tiquiroy sa nidi bato ihãã yãꝝ. Yehseriquiroy caballore ihãã. Tiquiroy bui pesariquiroy bẽdure cãori. Tiquirore pãhtoro pesari behtore ohori apequiroy pehe. Tiquiroy sa ohori bato tiquiroy pehe tiquiroy ihãa tuhtiyeyquinare yãhdãdãcaro wahari.

³ Came ihcãno ñehẽnore tãhrẽ tuhãsa Cordero apero ñehẽnore tãhrẽdi tja. Tiquiroy sa tãhrẽdi bato apequiroy sijoro saha bajueyquina mehna cjãno “Ihãana ahtaya”, tiquiroy nigũ tãhou tja.

⁴ Sa yeg_u apequiro caballore sohãriquiore ihñau tja. Tiquiro bui pesariquiore tutuayere ohori apequiro pehe. Ahri yehpa cjênare cahme wejê dutiatiquiore cûri tiquiore. Sa ye ijipihtiro cjêna cahme wejêeta ahri yehpap_u. Sa yero pajiri pjĩ ñoseni pjĩne ohori tiquiore.

⁵ Came p_uarore t_uhrê tuhasa Cordero apero ñehenore t_uhrêdi tja. Tiquiro sa yeg_u p_uaro tiquina yahuducuri bato apequiro sijoro saha bajuyequina mehna cjãno “Ihñana ahtaya”, tiquiro nig_u t_uhou.

Tiquiro sa nidi bato ñiniquiro caballore ihñau. Tiquiro bui pesariquiro balanza n_ucañe queorore c_uori.

⁶ Tiquiore y_uh_u ihñari bato sijoro saha bajuyequina watoap_u ohõ saha bisiro ca tari:

—Ihcã deco dahrari wapa mehna trigore ihcã kilota dúeta masa. Ihcã deco dahrari wapa mehna cebada wame tiye pjerire ihtia kilota dúeta masa. Trigo, cebada g_uh_u pihtia waharota. Sa ye ti wapa b_uj_uninota. Sa ijiepeg_uta ihyaye dahreye _uhse, vino g_uh_u peye ijininota, nino ca tari.

⁷ Came ihtiarore t_uhrê tuhasa Cordero apero ñehenore t_uhrêdi tja. Tiquiro sa t_uhrêdi bato apequiro sijoro saha bajuyequina mehna cjãno iji bato tiriquiro “Ihñana ahtaya”, nidi tja.

⁸ Tiquiro sa nig_u t_uhog_u opoariquiro caballore ihñau. Tiquiro bui pesariquiro “Yariag_u yeriquiro”, wame tiri. Sa yero tiquiro bato ahtariquiro “Peca”, wame tiri. Sa yero tiquinare tutuayere ohori apequiro pehe. Ahri yehpap_ure deco mehna ijieyequina docap_u peyeyequina masare wejê dutiri. Cahme wejêñe mehna, _uj_ua ahbaye

mehna, dohatiye mehna, wahiquina n̄c̄ari c̄jēna usuayequina mehna peyequina masare tiquina wejēatire c̄uri tiquinare.

⁹ Came pititiaro ñehedire t̄hr̄e tuhasa Cordero apero ñehenore t̄hr̄edi t̄ja. Tiquiro sa t̄hr̄eḡũ altar docap̄a Jesu yequinare tiquina wejēdiquina jeripohnarine ih̄ñ̄ā. Coh̄ãcj̄ũ yere tiquina yahuri buhiri, “Jesu yequina ijiaja”, tiquina ni yahuri buhiri tiquinare wejēdi jiri.

¹⁰ Tiquina sañuducuye oh̄o saha nidi Coh̄ãcj̄ũre:

—M̄h̄ũ ʘs̄ã p̄h̄to, ñañe marieḡũ, ni mehoñe marieḡũ, m̄h̄ũ nidiro sahata yeḡũ ijire m̄h̄ũ. ¿Ahri yehpa c̄jēnare, ʘs̄ãre wejēdiquinare d̄h̄se ijiḡũ buhiri dahreitjari m̄h̄ũ? ni sañuducuri tiquina.

¹¹ Sa yero tiquinare yehseye suhti yoaye suhtire ohori. Tiquinare sa ohoro oh̄o saha nidi tiquinare:

—Sor̄ĩña. Apequina m̄sa acaye Jesu yequina m̄sa yeriro sahata yojop̄a ḡũh̄re quehnoañe buheyere buheniñe nine. M̄sare tiquina wejēdiro sahata tiquina ḡũh̄re tiquina wejē pehoato d̄h̄sar̄ĩne. Sa yena tiquinare ijipihtiyequinare tiquina wejēato pano mehenoḡã sor̄ĩña m̄sa, nidi tiquinare.

¹² Came ihc̄ã omope ñehedire t̄hr̄e tuhasa Cordero apero ñehenore t̄hr̄edi t̄ja. Tore tiquiro sa t̄hr̄eḡũta tutuaro yehpa ñuhm̄idi. Sa yero as̄ũ deco c̄j̄ũno ñiniquiro wahari. Ñini suhtiro yero saha ñiniquiro wahari. Sa yero as̄ũ ñami c̄j̄ũno dii yero saha soh̄ãriquiri wahari.

¹³ Sa ye ñahpicoha paca yehpap̄a bora dijiaa wahari. Yuc̄ũ d̄uca yahsayere wihnono w̄ẽ bure dijioro saha ñahpicoha paca bora dijiaa wahari.

14 Sa yero ʘhmʘse butia wahari. Papera tunure mari torēgũ bajuero saha bajuerari ʘhmʘse. Sa ye ijipihtiye cʘnʘ cʘ ɡũhʘ, nʘcʘpo ɡũhʘ ape siepʘ esadʘcari.

15 Sa wahagũ ihñañe, ahri yehpa cǰēna pʘhtoa cʘnʘ cʘ cǰē ʘtā wʘhʘsepʘ duhtiri. Apequina pʘhtoa, surara pʘhtoa, doeri cǰē opana, tutu-ayequina, ijipihtiyequina tiquina caħacǰēna, caħacǰēna ijieyequina ɡũhʘ topʘta duhtimedi.

16 Sa duhtiye, cʘnʘ cʘre, ʘtā wʘhʘse ɡũhʘre ohō saha nidi:

—ʘsā bui bora pjeya. ʘsāre nʘoña. Siquiro pʘhtorore, dujiropʘ dujiriquireore cue yʘhdʘaja. Cordero ʘsāre ñano buhiri dahrerota. Sa yena nʘoña ʘsāre.

17 Ijipihtiyequinare tutuaro buhiri dahreati deco iji tuhasare. Sa ye ti buhiri dahreatire ne ihcāquiro duhtiriquireo ihcāno sahasi, nidi tiquina ijipihtiyequina.

7

Israe masa pagʘrre Cohācǰũ tiquireo wame ña ohōatire yahuahye Ñu

1 Came pititiaro angelere ihñaʘ. Tiquina ijipihtiropʘ wahari. Ihcāquiro nortepʘ waharo topʘ ahtari wihnonore ahtaeragũ yeri. Apequiro surpʘ, apequiro asũ mʘja taropʘ, apequiro asũ sajānopʘ wahaye, nortepʘ wahariquireo yero saha yeri tiquina ɡũhʘ. Sa yero ahri yehpapʘ, pajiri mapʘ ɡũhʘre ne wihnono ahtaerari. Ne ihcādu yucʘgʘre wihnono ñuhmigũ yerari.

2 Sa yegʘ apequiro angelre ihñaʘ tja. Asũ mʘja taropʘ ahtaro nidi tiquireo. Cohācǰũ catiriquireo

tiquiro wame ña ohõnore ne cãhtaro nidi tiquiro. Sa ne cãhtaro apequina pititiaro angelere tiquiro sañuducuri. Tiquina angele pehe ahri yehpare, pajiri ma gũhare Cohãcjũ tiquiro ñano wahagũ ye dutinohriquinapũ ijiri.

³ Tiquinare sañuducuro ohõ saha nidi angel:

—Cohteniña. Cohãcjũ cahacjẽna tiquina wũhdoa pacare tiquiro wamene ohõna tana niaja. Ʋsã sa ohõato pano ahri yehpare, pajiri mare, yucari gũhare ñano wahagũ yeracãhña masa, nidi tiquiro apequina pititiaro angelere.

⁴ Sa yero Cohãcjũ tiquiro wame mehna tiquina wũhdoa pacare tiquina ohõatiquinare “Ohõpequina ijire”, ni yahuri yahure ihcãquiro. Israe masa doce cururi cjẽna ciento cuarenta y cuatro mil masa tiquina ohõatiquina ijiñohti.

⁵ Ahriquina ijiñohti tiquina ohõatiquina: Doce mil masa Judá panamena iji turiayequina tiquina ohõatiquina ijiri. Apequina doce mil masa Rubẽ panamena iji turiayequina tiquina ohõatiquina ijiri. Apequina doce mil masa Gad panamena iji turiayequina tiquina ohõatiquina ijiri.

⁶ Apequina doce mil masa Aser panamena iji turiayequina, apequina doce mil masa Neftalí panamena iji turiayequina, apequina doce mil masa Manase panamena iji turiayequina tiquina ohõatiquina ijiri.

⁷ Apequina doce mil masa Simeo panamena iji turiayequina, apequina doce mil masa Leví panamena iji turiayequina, apequina doce mil masa Isacár panamena iji turiayequina tiquina ohõatiquina ijiri.

⁸ Apequina doce mil masa Zabulón panamena iji turiayequina, apequina doce mil masa José panamena iji turiayequina, apequina doce mil masa Benjami panamena iji turiayequina tiquina ohōatiquina ijiri. Topequinata ijipihtiyequina masa ciento cuarenta y cuatro mil tiquiro wame mehna tiquiro ohōatiquina ijiri.

*Peyequina yehseye suhti sañañequinare yahuahye
Ñu marine*

⁹ Came peyequina masare ihñaa. Ijipihtiye yehpari cjēnare, ijipihtiye cururi cjēnare, ijipihtiye yahuducuyere yahuducuyequinare, ijipihtiye macari cjēnare peyequinare Cristore cahmeñequina dihitare topa ducuyequinare ihñaa. Pūhtoro dujiro poto, Cordero caha ducuri tiquina masa. Peyequina masa ijiri. Sa ye queo pehoyequina ijierari. Yehseye suhti sañañequina ijiri tiquina. Sa ye iqui pohnarine caori.

¹⁰ Sa ye tiquina ijipihtiyequina ohō saha ni tutuaro sañuducuri:

Cohācjū ijire usāre yūhdūoriquiro. Tiquiro dujiropā dujiriquiro ijire. Cordero gūhā usāre yūhdūoriquiro ijire, ni sañuducuri tiquina.

¹¹ Sa ye ijipihtiyequina angele, Jesu yequina pūhtoa gāhā, sijoro saha bajuyequina mehna pūhtoro dujiro cahapā ducuri. Sa ducuye tiquiro dujiro poto dusepe curi mehna quehe sa, Cohācjūre ño peori.

¹² Ohō saha ni ño peori tiquina:

Sa tjire. Cohācjū usā pūhto, mūhūre quehnoano yahuducuaaja. Quehnoa yūhdūagū ijire mūhū. Masi pehogū ijire mūhū. Mūhūre

“Quehnoare”, niaja. M̄h̄ure ño peoja. Tutua ȳhd̄uaḡu ijire m̄h̄u. M̄h̄u tutuaye mehna yeriḡu ijire m̄h̄u. Sa ijiducuḡu ijire m̄h̄u ijipihtiye decori. Sa tjire, ni ño peori tiquina.

¹³ Sa yero ihc̄ãquiro Jesu yequina p̄h̄toa mehna cj̄ãno ȳh̄are sinituri:

—¿Ahriquina yehseye suhti sañañequinare masiajari m̄h̄u? ¿Tiquina ahtarirore masiajari m̄h̄u? ni sinituri ȳh̄are.

¹⁴ Tiquiro sa niḡu t̄h̄oḡu,

—Masiedaja, ni ȳhtii.

—¿Noa ijjajari tiquina? ni sinituu tiquirore.

Ȳh̄u sa niḡu t̄h̄oro oh̄o saha nidi ȳh̄are:

—Ahriquina ña ȳhd̄uaro ȳhd̄uri deco ijiḡu ihc̄ãno sahayequina ijire. Tiquina suhti cosenohriquina tiquina ijiro saha Cordero tiquiro dii coh̄ãno mehna tiquina ñañene cosenohriquina ijire. Sa ye quehnoano yehseye suhti sañañequina ijire.

¹⁵ Sa tiquiro cosenohriquina ijiye Coh̄ãcj̄ã dujiro pototo tiquirore sa ño peoducure. Decoripe, ñaminipe tiquirore sa ño peoducure, pahia Coh̄ãcj̄ã w̄h̄up̄u tiquina yeriro saha. Sa yero tiquina mehna sa ijiducuro, tiquinare yedohorota Coh̄ãcj̄ã “Sijoro saha wahari”, nino.

¹⁶ Ne pari turi ɛ̄j̄a ahbasi tiquina. Sa ye ne aco w̄os̄i tiquina. Ne as̄u deco cj̄ãno asiyere tiquina asiye posi. Tutuaro asiye tiquinare ñano ȳhd̄uḡu yesi.

¹⁷ P̄h̄toro dujiro pototo ducuriquiro Cordero tiquinare ih̄ña ihborota. Ovejare ih̄ña ihboriquiro

yero saha tiquinare ihña ihborota. Sa yero mári pohterip_u catigũ yeye mári pohterip_u tiquinare uhm_u tâ cãnota, ovejare ihña ihboriquiro tiquiro uhm_u tâ cãno saha. Sa yero sa bucueducugũ yerota tiquinare. Sa ye ne pari turi utisi tiquina, nidi Jesu yequina p_uhtoa mehna cjãno yah_ure.

8

Seis papera tunurine tiquina piha ñehedire t_uhrẽ tuhasaro aperore t_uhrẽahye tja Cordero

¹ Seis papera tunurine tiquina piha ñehedire t_uhrẽ tuhasaro aperore t_uhrẽdi tja Cordero. Tiquiro sa t_uhrẽ tuhasagũ hora deco top_u uhm_usep_u quehnoano dihta mariaa wahari.

² Sa yeg_u siete angelere Cohãcjũ poto ducuyequinare ihña_u. Sa yero tiquinare siete cornetarire ohori apequiro.

³ Apequiro angel uru pare bueye ehme sitiye pose yeati pare c_uoriquiro altar cahap_u esa, ducuri. Top_u tiquiro ducugũ peye ehme sitiye tiquirore ohori ijipihtiyequina Cohãcjũ yequina tiquirore tiquina sinidi mehna moreatire. Sa yero uru altarp_u Cohãcjũ dujiro caha ijiri altarp_u ti ehme sitiye bueri Cohãcjũre.

⁴ Sa ye angel tiquiro c_uori pa cjẽ ehme sitiye altarp_u tiquiro poho siteri bato ti ehme sitiye cjẽ ohmeo Cohãcjũ yequina tiquirore tiquina sinidi mehna m_ujaa wahari.

⁵ Sa wahari bato altar cjẽ nitine ti pap_u wehe sãa tuhasa, yehpap_u doque c_uri. Tiquiro sa doque c_ugũta mia sitedoqueo, tutuaro _upo pari. Sa yero sijoro saha ijiro bisi maa, yehpa ñuhmi maari.

Cornetarire yahuahye Ñu

⁶ Came siete angele tiquinape tiquina cornetarire putie tee nidi.

⁷ Ihcãquiro angel tiquiro yariare puti m̄htari. Tiquiro sa putigũ aco paca ȳs̄uaye paca, peca mehna, dii mehna moreñe paca yehpap̄ doque dijiori. Sa doque dijiogũta yehpa ʉjũa wahari. Ohõ puno ʉjũri: Ahri yehpa deco esaro taro yemehno ʉjũa wahari. Sa yero to puno poseta yuc̄ari gũh̄, taa gũh̄ ʉjũa wahari.

⁸ Angel ihcãquiro tiquiro sa puti m̄htari bato apequiro angel tiquiro yaria cornetare putiri tja. Tiquiro sa putigũ pajid̄ c̄n̄ yero saha bajud̄ quehnoano ʉjũducud̄ pajiri map̄re waha maa ñojoaa wahari. Sa yero yehpa ʉjũriro puno to punota pajiri ma dii ma dojoa wahari.

⁹ Sa ye pajiri ma cjẽna wahi deco mehna mehenno esaboro yariaa wahari. Sa ye tope yuc̄sari gũh̄ minia wahari pajiri map̄re.

¹⁰ P̄aro angele tiquina putiri bato apequiro angel gũh̄ tiquiro yaria cornetare putiri tja. Tiquiro sa putigũ pajiria ñahpicoha, sihãria yero saha asiria yehpap̄ bora sa quehea wahari. Ahri yehpa cjẽ m̄ari deco mehna mehenno esaboro tope m̄ari bui bora sa quehea wahari ñahpicoha. Tope m̄ari pohteri bui bora sa quehea wahari.

¹¹ Tope m̄arita suẽñe m̄ari wahari. Sa wahagũ peyequina masa ti m̄ari cjẽ acore sihnime, yariaa wahari. Tia ñahpicoha “Suẽnia”, wame tiri.

¹² Ihtiaro angele tiquina putiri bato apequiro angel gũh̄ tiquiro yaria cornetare putiri tja. Tiquiro sa putigũ asũ deco cjũno, ñami cjũno gũh̄ deco mehna mehenno esaboro dojoa wahari.

Ñahpicoha pari gũhũ deco mehna meheno esaboro tope pacata dojoa wahari. Tope paca ʘhmũse cĵẽ paca quehnoano buhrioerari. Decopũ pititia hora waro asũ deco cĵãno ne buhrioerari. Ñamine pititia hora waro asũ ñami cĵãno, ñahpicoha pari gũhũ ne buhrioerari.

¹³ Came ihñadoque mũou tja. ʘhmũsepũ wũriquiore cacũre ihñãũ. Sa yegũ tiquiro sañuducugũ tũhou. Ohõ saha nidi tiquiro:

—Ñã yũhdũare. Ñã yũhdũare. Ihtiaro angele dũhsari yojopũ putiatiquina. Tiquina putiri bato ñã yũhdũaro waharota. Sa wahagũ ahri yehpapũ ijieyequina ñã yũhdũaro yũhdũeta, nidi tiquiro.

9

¹ Came pititiaro angele tiquina putiri bato apequiore angel tiquiro yaria cornetare putiri tja. Tiquiro sa putigũ ñahpicoha yero saha ijiriquiro angel ʘhmũsepũ bora dijia tariquiore ihñãũ. Sa yero tiquirore ʘhcũãri cope cĵã sawire ohori.

² Sa yero tiquiro ti copere tiquiro pũogũ peca ohmeo wijiari. Pajiri peca cĵẽ ohmeo yero saha pajiro ohmeo wijiari ti copere. Sa wijiario ti ohmeo dũita asũ deco cĵãnore, ʘhmũse gũhũare butia wahagũ yeri.

³ Sa ye ti ohmeo puhapũ ijieyequina poreroa yehpapũ ahtari. Sa ye cutipa tiquina tutuaro purĩno saha tiquina gũhũ tutuaro purĩdi.

⁴ Sa yero taare, yucũrire, apeye oteyere ñano ye dutierari tiquinare. Masa dihitare ñano ye dutiri tiquinare. Cohãcĵũ wamene tiquina wũhdoa pacare ohõmehneñequina dihitare ñano ye dutiri tiquinare poreroare.

⁵ Sa ñano ye dutieperota tiquinare wejẽ dutierari. Tiquinare wejẽ dutieraperota ihcã omope asãri waro tiquinare ñano purĩgũ ye dutiri. Cutipa toaye tiquina purĩno saha purĩgũ yeyequina ijiri poreroa gũhũ.

⁶ Tiquinare tiquina sa purĩgũ yegũ masa yariaa duaeta. Tiquina sa yaria duepegũta tiquinare yaria dutisi.

⁷ Poreroa pehe caballoa yero saha bajuri. Tiquina cahme wejẽato pano caballoare tiquina suhti sãariro saha sa bajuyequina ijiri tiquina poreroa gũhũ. Tiquina dapu paca bui pũhtoa pesaye behtori uru behtori yero saha bajuri. Tiquina wũhdoa paca masa yero saha bajuri.

⁸ Tiquina poari numia poari yero saha ijiri. Sa ye tiquina upiri yayia upiri yero saha ijiri.

⁹ Jeripohna cahmotari cahsero come cahsero yero saha bajuri tiquina cutiro. Sa ye tiquina wũgũ peyequina caballoa omañequina tiquina omano saha tiquina wũgũ bisiri. Caballoa tunuñe paca wejeyequina tiquina cahme wejẽnopũ wahaye, tiquina bisiro saha bisiri poreroa wũgũ.

¹⁰ Sa ye cutipa picõno tiro saha, toaria tiquiro curo saha ijiri tiquina poreroa. Sa ye tiquina toaye paca mehna toaye, ihcã omope asãri waro masare purĩgũ yeri.

¹¹ Sa ye tiquina pũhtoro tiyequina ijiri. Uhcũãri cope upũro ijiri tiquina pũhtoro. Tiquiro angel ijiri. Hebreo ye mehna Abadón wame tiri tiquiro. Griego ye mehna Apolión wame tiri. (Apolión “Dojomehneniquiro” nino nine.)

¹² Poreroa masare ñano tiquina purĩgũ yeri bato ahri tiquina ñano yũhdũ mũhtariro pihtia wahari.

To bato p_{ua} taha pari turi ñano y_{ah}d_{ue}ta masa.

¹³ Came ihcã omopequina angele tiquina putiri bato apequiro angel tiquiro yaria cornetare putiri tja. Tiquiro sa putig_ũ Cohãcj_ũ caha ducuri altarp_u uru altarp_u yahuducuye bisi wijiario ca tari. Ti altar cjẽ sahari pititia saharop_u yahuducuye bisi wijiario ca tari.

¹⁴ Sa yahuducuro cornetare putiriquiro angelre yahuri:

—Eufrates wame tiri ma pajiri map_u peresup_u ijiyequinare angelere wioya. Tiquina pititiaro angele ijire, nino ca tari.

¹⁵ Sa nig_ũ t_uhoro angel pehe tiquinare pititiarore wiori, peyequina masare wej_ẽatiquinare. Ahri c_uhmare, ahri as_ũre, ahri decore, ahri horare queoro cohteye nidi tiquina pititiaro angele. Tiquina cohteriro esa tuhasare. Sa ye wej_ẽne tee nine. Ijipihtiyequina deco esaboro caha masare wej_ẽatiquina ijire.

¹⁶ Sa yeg_u tiquina yequina surarare “Oh_õpequina ijire”, tiquina nig_ũ t_uhou. Tiquina caballoa bui pesayequina ijiri. Doscientos millones surara ijiri.

¹⁷ Sa yeg_u caballoare tiquina bui pesayequina g_ũh_ure ih_ña_u. Sa ye caballoa bui pesayequina tiquina jeripohnarine cahmotaye suhti come suhti soh_ãne suhti, yahsaye suhti, bojoyaye suhti ijiri. Sa ye caballoa tiquina dapu paca yayia soh_ãnequina yero saha bajuri. Tiquina d_userip_u peca, ohmeo, azufre wame tiye ohmeo g_ũh_u wijiari.

¹⁸ Sa ye caballoa d_userip_u wijiaye masare wej_ẽdi. Ijipihtiyequina deco mehna meheno esaboro waro topequina masare wej_ẽdi. Sa

ye peca mehna, ohmeo mehna, azufre mehna peyequina masare wejēdi.

¹⁹ Tiquinare caballoa duseri mehna wejēdi. Sa ye caballoa picōri mehna wejēdi tja. Tiquina picōri sohtoap_u añaa dapu paca yero saha bajuri. Sa ye tiquina picōri mehna ñano yeri tiquina masare.

²⁰ Peyequina masa yarieyequina tiquina wejē d_uhariquina pehe tiquina ñañe yerire ne duhuerari. Watīare ño peo duhuerari. “Cohãcjũ ijire”, tiquina niñe queoye gũhare ño peo duhuerari. Ti queoye uru mehna, plata mehna, bronce wame tiye come mehna, ɛtã mehna, yucari mehna tiquina yeri queoye ijiri. Sa ye ti queoye pehe ihñedari. T_uhoerari. Tiniedari.

²¹ Peye ñañe gũhare tiquina ne b_uj_ua witierari. Masare tiquina wejēdire, tiquina numia mehna tiquina ñano yerire, tiquina yaqueri gũhare ne b_uj_ua witierari tiquina. Sa ye masare ujuayequina yayia tiquina yero saha yeye, ti gũhare ne b_uj_ua witierari tiquina.

10

Meheni tunugãre papera tunugãre ne cãhtahye angel

¹ Came apequiro tutuariquiro angel ɛhm_usep_u tiquiro dijia tagũ ihñ_u. Ehmeo curua watoap_u ahtari. Sa yero buheni da tiquiro dapu bui pesari. Tiquiro w_uhdoa asũ deco cjãno yero saha asi siteri. Tiquiro ñecari ɛjãri peca yero saha bajuri.

² Sa yero meheni tunugã papera tunugãre tiquiro pãri tunugãre c_uori tiquiro. Tiquiro dahpocã poto pehe cjã dahpocã mehna pajiri

mapu cãhta cãri. Tiquiro dahpocã cã pehe pehe mehna dihtapu cãhta cãri.

³ Sa ducuro yayia tiquina sañuducuro saha tiquiro tutuaro sañuducuri. Tiquiro sa sañuducuri bato siete upoa yahuye ca tamedi.

⁴ Tiquina sa yahugã tuhogu ojoa ducami. Yuhu sa ojoa ducagãta umusepu yuhare yahuducuro ca tari.

—Siete upoa tiquina nidire apequinare yahueracãhã. Sa yegu tire ojoa nedacãhã, nino ca tari yuhare.

⁵ Tiquiro sa nidi bato pajiri mapare cãhta cã, dihtapare cãhta cãriquiro angel tiquiro omoca poto pehe siõdoque mæori umusepu.

⁶ Sa siõdoque mæono Cohãcjã sa catiducuriquiro wame mehna wame peori. Tiquiro Cohãcjã pehe ijipihiyere umasere, umase cjẽne, ahri yehpare, ahri yehpa cjẽne, pajiri mare, pajiri ma cjẽne yeriquiro ijire. Sa yero ohõ saha nidi angel:

—Cohãcjã mehna poto nii niaja. To punota cohtenatja.

⁷ Seis angele cornetarire tiquina putiri bato apequiro angel putigã Cohãcjã panopu tiquiro “Ohõ saha yeitja” nidiro sahata yerota. Panopu masare tire quehnoano yahuerahye. Came tiquiro cahacjẽnare, tiquiro yere yahu mæhtariquina pehere quehnoano yahu pehoahye tiquiro. Ti tiquiro yahu cãrire yojopare yerota tiquiro, nidi angel.

⁸ Tiquiro sa nidi bato umusepu yuhare yahuducuriquiro pari turi yahuducuro ca tari tja. Ohõ saha nino ca tari yuhare:

—Pajiri mapu cãhta cãriquiro dihtapu cãhta cãriquiro siquiro angel cahapu wahaya. Sa wahagu

papera tunugãre tiquiro c̄hori tunugãre neña, nino ca tari ȳh̄ure.

⁹ Tiquiro sa nigũ t̄hoḡu angel cahar̄u wahāu. Tiquirore papera tunugãre ȳh̄u sinigũ t̄horo ohõ saha ni ȳhtiri ȳh̄ure:

—Neña. Sa yeḡu ahri tunu papera tunugãre ihyaya. M̄h̄u coã ihyagũ umi yero saha quehnoano bisirota. M̄h̄u paar̄u m̄h̄u ihya s̄ori bato s̄eñe waharota, nidi ȳh̄ure.

¹⁰ Tiquiro sa nigũ t̄hoḡu ti tunugãre angelre ȳh̄u nedi bato ihyau. Ȳh̄u coã ihyagũ umi yero saha bisiri. Ȳh̄u ihya s̄ori bato ȳh̄u paar̄u s̄eño wahad̄u.

¹¹ Ȳh̄u sa ihyari bato ohõ saha nidi ȳh̄ure:

—Pari turi ijipihtiye macari cj̄ena, ijipihtiye yeh-pari cj̄ena, peye yahuducuyere yahuducuyequina, tiquina p̄h̄toa ḡh̄u came tiquina d̄h̄se wahatire yahuyuya m̄h̄u, nidi ȳh̄ure.

11

P̄aro Cohãcj̄u yere yahuatiquinare yahu ojoahye Ñu marine

¹ Came ȳh̄ure queod̄ure ohori Cohãcj̄u. Tuad̄u puno yoad̄u ijiri t̄u. T̄ure ohoro ohõ saha nidi ȳh̄ure:

—Ya w̄h̄ure queoḡu wahaya. Ti w̄h̄u cj̄ã altar ḡh̄ure queoya. Sa yeḡu ti w̄h̄ur̄u ȳh̄ure ño peoyequinare queoya.

² Sopenaha wijia sad̄ucari paare quehnoari paare queoeracãh̄na. Ti paa ȳh̄ure cahmeeñequinare tiquina c̄uri paa ijire. Tiquina cuarenta y dos as̄uri waro Cohãcj̄u ya macare,

ti maca cjēna gūhure ñano yeeta. Sa yegū queoeracāhña tiquina ya paare quehnoari paare.

³ Sa yegū yeere yahuatiquinare p̄arore ohoutja. Mil doscientos sesenta decori waro yeere yahueta. Masa dija suhtire sañañequina ijietā tiquina yūhū yahu dutiyequina, ni yahuri yūhūre.

⁴ Ahri yehpa cjēna p̄htoro poto p̄adū Olivo wame tiye c̄m̄ ducure. P̄adū sihā peoye c̄m̄ gūhū ti c̄m̄ cahapū ducure. Ti c̄m̄ mehna queoye mehna yūhū buhegū ahriquina p̄aro mari p̄htoro yere yahuyequina ti c̄m̄ yero saha ijire.

⁵ Sa ye tiquinare ihña tuhtiyequina tiquinare ñano ye duagū tiquina pehe d̄seri c̄jē peca mehna ūjūa pehoeta tiquinare ihña tuhtiyequinare. Sata tiquinare ñano yeyequinare wejēeta tiquina p̄aro mari p̄htoro yere yahuyequina pehe.

⁶ Sa ye tiquina p̄aro acoro ahta dutieragū acoro ahtasi. Sa yero mari p̄htoro yere tiquina yahuro puno acoro ahtasi. Sa ye mārīne dii mārī wahagū yeeta tiquina. Sa ye ahri yehpare ñano wahagū yeeta. Ijipihtiyē d̄hse ijiyere, ijipihtiyequina d̄hse ijiyequinare masare ñano wahagū yeeta. Tiquina cahmeno sahata sa ñano wahagū yeeta ahri yehpare.

⁷ Tiquina sa ye pehogū ūhc̄ārī copepū ijiriquiro ñariquiro n̄c̄c̄ c̄jāno wijiarota. Sa wijiaro Coh̄c̄jū yere yahuyequina mehna cahmequenota. Sa cahmequeno tutua yūhd̄d̄caro tiquinare wejēnota.

⁸ Tiquiro sa wejēdi bato tiquina pagūri pajiri maca c̄jā mahapū cuñaeta. Yahuyequina p̄htorore tiquina quē biha wejēdi maca ijire ti

maca. Ti maca cjēna ñañequina ijiye Sodoma cjēna, Egipto cjēna yero saha ijire.

⁹ Sa cuñañe ihtia deco quehnoano cuña, ape deco deco mehna tiquina paguri maharū cuñaeta. Sa ye ijipihtiye yehpari cjēna, ijipihtiye cururi cjēna, ijipihtiye yahuducuyere yahuducuyequina tope decori waro tiquina pagurire ihñaducuenta. Sa ye tope decori waro tiquina pagurire ya dutisi.

¹⁰ Tiquina sa yariariquina ijigū ihñañe ahri yehpa cjēna bucueeta. Sa bucueye bose decore yeye, tiquina basi apee borore sa oho quēeta. Tiquina p̄aro Cohācjū yere yahuyequina masare ñano yahdugū yeriquina ijiahye. Sa ye tiquina sa yariagū ihñañe bucue yahdūeta ahri yehpa cjēna.

¹¹ Sa yero ihtia deco ape deco deco mehna bato Cohācjū tiquina pagurire masonota. Tiquiro sa masogū tiquina pari turi wahcādūcaeta. Tiquina sa wahcādūcagū ihñañe ijipihtiyequina cue yahdūeta tiquinare.

¹² Came tiquina p̄aro ūhm̄usep̄u tutuaro yahuducugū t̄hoeta. Ohō saha ninota tiquinare.

—Ohōp̄u m̄ja taya m̄sa, ninota.

Tiquiro sa nigū t̄hoye ehmeo curua watoa m̄jaa wahaeta. Tiquina yabiriquinare m̄jagū ihñāeta masa.

¹³ Tiquina sa m̄jagūta yehpa tutuaro ñuhminota. Sa ñuhmigū ti maca cjē w̄h̄use peye bora dijiaa waharota. Sa ye yehpa ñuhmino mehna siete mil masa yariaa wahaeta. Apequina d̄hsariquina pehe ac̄aa wahaeta. Sa ye Cohācjūre ūhm̄use cjānore “Tutuagu ijire” ni ño peoeta tiquirore.

¹⁴ Ahri ijipihtiye tiquina sa wahari bato p̄a taha masa ñano yahdū tuhasariquina ijieta. Tiquina

sa yuhduri batogãta pari turi duita masa ñano yuhdueta tja.

Seis cornetarire tiquina putiri bato apequiroputiahye

¹⁵ Came seis cornetarire tiquina putiri bato apequiroputiri angel tiquiroputiri. Tiquiroputiri sa putigũhmũsepũ tutuaro yahuducuye ca tari. Ohõ saha nino ca tari:

Yojopũ mari Pacũ, Cristo mehna ahri yehpa cãna pũhtoia ijieta. Sa yero pũhtoro sa ijiiducurota Cohãcjũ, nino ca tari.

¹⁶ Sa ye Cohãcjũ poto pũhtoia dujiyepũ dujiyequina veinticuatro Jesu yequina pũhtoia Cohãcjũ poto quehe sa, tiquiroputiri ño peori.

¹⁷ Sa ño peoye ohõ saha nidi:

Ƨsã pũhto Cohãcjũ, tutua yuhduagũ ijire mũhũ. Mũhũ panopũ sa ijiiducuahye. Sa yegũ yojopũ gũhũre sa ijiiducure. Camerũ ahtaũta mũhũ. Mũhũ tutuaye mehna masa tiquina pũhto mũhũ ijiiducagũ “Quehnoare” niaja mũhũre.

¹⁸ Ijipihtiyequina ahri yehpa cãna mũhũre cahmedariquina mũhũ mehna usuamedĩ. Yojopũre tiquinare mũhũ buhiri dahreati pje ijire. Yariariquina gũhũre mũhũ buhiri dahreati pje ijire. Sa yero mũhũ yequina pehere quehnoañene tiquina yeri wapare mũhũ ohoati pje ijire. Ihuẽquina tiquina mũhũ cahacãna mũhũ yere yahu mũhtariquina ijire. Sa ye tiquina, apequina mũhũ yequina mehna ijipihtiyequina mũhũre ño peoyequina ijire. Sa yegũ pũhtoare, ihyo ijiyequina gũhũre mũhũ yequina tiquina ijiri wapa quehnoano yeita mũhũ. Sa yero ahri yehpa

cjēnare dojomehne cohteriquinare m̄h̄h̄ cohāti pje ijire yojop̄are, ni ño peori p̄h̄toa Cohācj̄are.

¹⁹ Tiquina sa yeri bato ʔhm̄use cjā w̄h̄h̄ Cohācj̄ū ya w̄h̄h̄ tiquiro p̄ōori w̄h̄h̄ ijiri. Sa yena ti w̄h̄h̄p̄h̄ ijiri acarore ih̄ñ̄ā. Ti acaro puh̄iap̄h̄ Cohācj̄ū masare tiquiro yedohoatire yahuri p̄ū sañari. Ȳh̄h̄ sa ih̄ñ̄aḡūta mia sitedoqueo, ʔpo pa maari. Sa yero sijoro saha ijiro bisi maa, yehpa ñuhmi maa, aco paca ȳs̄h̄aye paca ʔhm̄usep̄h̄ peye bora dijia tari.

12

Numino ḡh̄h̄re pinono ḡh̄h̄re yahuahye Ñu

¹ Came ahri yehpa d̄h̄se wahatire ʔhm̄usep̄h̄ ih̄ñ̄ori. Tiquiro sa ih̄ñ̄ori ihyo waro ijierari. Oh̄o saha ih̄ñ̄a m̄h̄tā: ʔhm̄usep̄h̄ numinore ih̄ñ̄ā. Ticoro suhtiro as̄u deco cj̄ūno yero saha asi siteri. Sa yero as̄u ñami cj̄ūno bui ducuri. P̄h̄toro pesari behto borore doce ñahpicoha paca c̄ori behtore pesaricoro ducuri.

² Sa yero mehenoḡā d̄h̄sari ticoro pohna tiato. Sa yero ticoro sañuducuri.

³ Came pari turi ih̄ñ̄ā ʔhm̄usep̄h̄ tja: Pajiriquiro pinonore soh̄ariquirore ih̄ñ̄ā. Siete dapu paca tiriquireo ijiri. Ijipihtiye tiquiro dapu paca p̄h̄toa pesaye behtori borore pesaye dapu paca ijiri. Sa yero diez waro sahari tiriquireo ijiri tiquiro.

⁴ Tiquiro pic̄ōno mehna ñahpicoha pacare wahba sitedoque dijiori yehpap̄h̄. Ijipihtiye ñahpicohare deco esaboro caha wahba sitedoque dijiori. Sa yero numino pohna tiaticoro poto ducuri pinono.

Ticoro macuṁnogã bajuagũ tiquirogãre ihyaro taro nimeri.

⁵ Camegãta cuo tuhasari nijinogãre. Ijipihtiye yehpari cjenã pũhtoro ijiatiquiro ijiri tiquirogã. Tiquiro sa pũhtoro tutuariquiro ijigã, masa tiquirore yũhdũdcaye ihcãno sahasi. Tiquiro sa masa bajuagũta Cohãcjũ tiquiro dujiro caharu tiquirogãre ne cãa wahari.

⁶ Tiquiro sa yegã numino pehe masa marienopũ duhti cãa wahari. Cohãcjũ tiquiro quehnoyuriropũ duhti cãa wahari ticoro. Topũre mil doscientos sesenta decori waro Cohãcjũ ticorore ihña ihbori.

⁷ Coã waropũre uhmũsepũ cahme wejẽ dũcahye. Miguel wame tiriquiro angel tiquiro yequina angele gũhũ pinono mehna cahmequeahye. Tiquina sa cahmequegũ pinono tiquiro yequina angele mehna Miguel gũhũ mehna cahmequeahye.

⁸ Sa ye Miguel gũhũ pinonore yũhdũdcahye. Sa yero pinono yequina angele gũhũre uhmũsepũ iji nemo dutierahye.

⁹ Sa yero pajiriquiro pinonore cohã cãhye Cohãcjũ. Tiquiro pinono watĩnota ijiro nidi. Satana wame tiriquiro ijiri. Panopũ tiquiro pinono pagũ saha bajuriquiro ijiahye. Sa yero ijipihtiri yehpa cjenãre ni mehoriquiro ijire. Tiquirore tiquiro yequina angele mehna yehparũ cohã dijioahye.

¹⁰ Came uhmũsepũ sañuducuro ca tagũ tãhou: Yojopũre mari Pacũ masare yũhdũori. Yojopũ pũritare mari Pacũ mari pũhtoro ijiro ahtari tiquiro tutuayere ihñono taro. Sa yero tiquiro ohoriquiro Cristo gũhũ tiquiro

pũhtoro ijiyere tiquiro tutuayere ihñori ijipihtiyequinare. Watĩnore ʘhmũsepu ijiriquirore yehpapũ cohã dijiori. Sa yero tiquiro tutuayere ihñori mari Pacũ. Tiquiro watĩno pehe decoripe, ñaminipe Jesu yequinare “Ahriquina ñañequina ijire”, ni yahusãno niahye mari Pacũre. Sa yero mari acayere Jesu yequinare yahusãriquiro ijiahye.

11 Cristo Cordero wame tiriquiro tiquiro dii cohãri mehna mari acaye Jesu yequina tiquirore wacũ tutuayequina tiquina ñano yerire tiquiro cohãnohriquina ijire. Sa wacũ tutuayequina ijiye, watĩnore yũhdũdũcari. Sa ye quehnoañe buheyere buheye, watĩnore yũhdũdũcari. Tiquiro yere buheye apequina tiquinare wejẽ duepegũta, Cristo yere duhuerari.

12 Sa yena mũsa ʘhmũse cjãna bucueya. Watĩnore yehpapũ tiquiro cohã dijioğũ ihñana bucueya. Sa yepegũta ahri yehpa cjãna, pajiri ma cjãna gũhũ pejecũona wahanata mũsa pehe. Mũsa cahapũ dijiari watĩno. Tiquirore buhiri dahreato mehenogã dũhsare. Sa yero usua yũhdũare tiquiro. Mũsa cahapũ tiquiro esagũ pejecũona mũsare tojoagũ yerota tiquiro, ni sañuducugũ tũhou.

13 Sa yero pinono tiquiro cohã dijioriquiro numinore, nijinogã pacorore nũnũ tã cãri.

14 Sa yero ticorore pajiriquiro cacũ tiquiro wũye dũpũrĩre ohori Cohãcjũ, masa marienopũ ticoro wũ duhti cãtore. Topũ ticoro esari bato ihtia cũhma quehnoano ape cũhma deco waro ticorore ihña ihbori Cohãcjũ. Tiquiro sa ihña ihbogũ pinono ticorore ñano ye masiedari.

¹⁵ Topꝥ ticoro ijigũ ihñano pinono acore pajiro puti sitedoqueori ticorore miono taro.

¹⁶ Tiquiro sa yegũ yehpa pehe ticorore yedohori. Pinono dꝥseropꝥ wijiaye acore yehpa pehe aco ihmi peho cãri.

¹⁷ Sa wahagũ ihñano pinono numino mehna usua yꝥhdꝥari. Sa usaro ihquẽquina ticoro panamena iji turiayequina mehna cahmequeno wahari. Tiquina pehe Cohãcjũ dutiyere yeyequina ijiye, Jesu ye buheyere quehnoañe buheyere ne duhueyequina ijiri.

¹⁸ Sa yero pinono pajiri ma dꝥhtꝥ cahapꝥ ducuri.

13

Pꝥaro nꝥcꝥ cjẽnare yahuahye Ñu

¹ Pajiri ma dꝥhtꝥ cahapꝥ ducugꝥ, nꝥcꝥ cjãnore ti mapꝥ ijiriquirore wahcã pahagũ ihñan. Tiquiro pehe siete dapu paca, diez sahari waro cꝥoriquiro ijiri. Tiquiro sahari pꝥhtoa pesaye behtori borore pesari. Sa yero tiquiro dapu pacare tiquiro wamene ojoa ohõri dapu paca ijiri. Ti wame tiquiro ñano wame tigũ ihña yabiri Cohãcjũ.

² Sa yero tiquiro nꝥcꝥ cjãno yairo dohroriquiro yero saha bajuri. Sa yero mie yero saha dahpocãri tiriquire ijiri. Sa yero yairo sohãriquire pajiriquirodu yero saha dꝥsero tiriquire ijiri. Sa yero pinono pehe tiquiro tutuayere ohori nꝥcꝥ cjãnore. Sa ohoro tiquirore pꝥhtoro dujiropꝥ cño tiquiro yero saha peyequina masare dutigũ yeri pinono nꝥcꝥ cjãnore.

³ Ihcã dapu nꝛꝛꝛ cjũno dapu tiquina wejẽbo cureriquiro dapu yero saha bajuri. Sa bajepegũta tiquiro camino pehe yatia wahari. Ti dapu catigũ ihñañe, ihña maria wahari ijipihtiyequina ahri yehpa cjẽna. Sa ihña maria wahaye, nꝛꝛꝛ cjãnore ño peori. Sa ye tiquiro yequina wahari masa.

⁴ Sa ye nꝛꝛꝛ cjãnore pinono tiquiro tutuayere tiquiro ohogũ ihñañe masa pehe tiquirore pinonore dꝛsepe curi mehna quehe sa, ño peori. Sa ye nꝛꝛꝛ cjũno gũhare dꝛsepe curi mehna quehe sa, tiquirore ño peori. Sa ño peoye ohõ saha nidi:

—Ne apequiro mꝛhꝛ yero saha tutuariquiro mariedare. Apequiro mꝛhare ne yꝛhdꝛdꝛca masiedare, ni ño peori masa nꝛꝛꝛ cjũnore.

⁵ Sa yero tiquiro nꝛꝛꝛ cjũno “Tutua yꝛhdꝛdꝛcagũ ijijaja”, tiquiro niepegũta Cohãcjũre tiquiro ñano yahuducuepegũta sa tꝛhotu cãrĩdi Cohãcjũ pehe. Sa yero cuarenta y dos asũri waro tiquiro nꝛꝛꝛ cjũno masare dutinimedi. To punota tiquiro pꝛhtoro ijigũ cahmedi Cohãcjũ.

⁶ Sa yero tiquiro Cohãcjũre ñano yahuducuri. Tiquiro wamene, tiquiro ya wꝛhare, ɯhmꝛsepꝛ tiquiro ijiro cjẽna gũhare ñano yahuducuri nꝛꝛꝛ cjũno.

⁷ Sa yero Cohãcjũ yequinare cahme wejẽno tiquinare yꝛhdꝛdꝛcari. Tiquiro sa yepegũta sa ihña cãrĩdi Cohãcjũ. Cohãcjũ tiquiro sa ye dutieragũ yeraboya. Sa yero ijipihtiyequina ahri yehpa cjẽna bui pꝛhtoro ijinimedi nꝛꝛꝛ cjũno. Ijipihtiye cururi cjẽna bui, ijipihtiyequina macari cjẽna bui, yehpari cjẽna bui, ijipihtiye yahuducuyere yahuducuyequina bui pꝛhtoro ijinimedi tiquiro.

⁸ Sa ye ijipihtiyequina ahri yehpa cjēna tiquiro nꝛꝛꝛ cjāno poto dꝛsepe curi mehna quehe sa tiquirore ño peori. Ahri yehpare Cohācjū tiquiro bajumehneato pano tiquiro yequina ijiatiquinare, sa ijiducuatiquinare tiquina wamene ojoa ohō tuhasahye. Ti tju tiquiro sa ojoa ohōri tju Cordero tiquina wejēdiquirō ya tju ijire. Ti tjuꝛꝛ tiquina wamene ojoa ohōnohedariquina dihita nꝛꝛꝛ cjānore ño peori.

⁹ Cahmo tina ijire mꝛsa. Sa yena tꝛhoya.

¹⁰ Ijipihtiyequina masare peresu yeno-hatiquinare came tiquinare peresu yeeta. Ijipihtiyequina masa ñose wejēnohatiquinare tiquinare ñose wejēeta. Tire masina mari Cohācjū yequina ñano yꝛhdꝛepenata tiquirore cohāedacūhna. Sa yena tiquirore wacū tutuꝛhna.

¹¹ Came apequirō nꝛꝛꝛ cjānore ihñꝛꝛ tja. Yehpa puhiarꝛ ijiriquiro wijiagū ihñꝛꝛ. Pꝛꝛ saharo oveja sahari yero saha bajuye sahari sahari tiriquirō ijiri. Sa yero pinono yero saha yahuducuri.

¹² Sa yero nꝛꝛꝛ cjāno iji mꝛhtariquiro pehe came ijiriquiro pehere ꝛꝛhtoro sōri. Tiquiro sa ꝛꝛhtoro sōnohriquirō pehe ijipihtiye yehpari cjēnare iji mꝛhtariquirore ño peogū yeri. Iji mꝛhtariquiro nꝛꝛꝛ cjāno tiquina wejēbo cureriquiro camino yatiriquiro ijiri.

¹³ Sa yero came ijiriquiro nꝛꝛꝛ cjāno tutuaye mehna ye ihñori masa tiquina ihña mariatore. Sa yero masa tiquina ihñonꝛꝛꝛ peca pajiri peca ꝛꝛmꝛseꝛꝛ bora dijia tagū yeri.

¹⁴ Sa yero iji mꝛhtariquiro ihñonꝛꝛꝛ apequirō nꝛꝛꝛ cjāno pehe tutuaye mehna masare mehorī “Ahriquirō mꝛsa ño peoatiquiro ijire”,

nino. Sa yero tiquiro masare mehono, iji mahtariquiro queoyere masare ye dutiri. Tiquiro iji mahtariquiro ñoseni pjĩ mehna tiquina ñosediquiro ijieperota catiriquiro ijiri. Tiquiro yero saha bajuye queoye ye dutiri apequiro nꝛꝛꝛ cǰãno masare. Tiquina sa yegã Cohãcǰũ yabieperota sa ihña cãrĩahye.

¹⁵ Sa yero came ijiriquiro nꝛꝛꝛ cǰãno pehe iji mahtariquiro queoyere catigã yeri masare ti queoye dutiato saha. Sa yero ti queoyere ño peoyequinare wejẽ dutiri masare queoye pehe.

¹⁶ Sa yero ijipihtiyequinare tiquina omocari poto pehe, tiquina wãhdoa paca gãhare ojoa ohõ dutiri nꝛꝛꝛ cǰãno came ijiriquiro. Ihyo ijieyequinare, pãhtoare, doeri cǰẽ opanare, pejecoyequinare, tiquina cahacjẽnare, cahacjẽna ijieyequinare, ijipihtiyequinare tiquina omocarine tiquina wãhdoa paca gãhare ojoa ohõ dutiri.

¹⁷ Tiquiro iji mahtariquiro nꝛꝛꝛ cǰãno tiquiro wamene, tiquiro ya numerore ojoa ohõẽnequinare ne dú dutierari. Sa yero tiquinare dua dutierari.

¹⁸ Tire quehnoano wacũ masiña mꝛsa. Tãho masina ijina nꝛꝛꝛ cǰãno tiquiro ya numerore quehnoano ihña masiña. Ti numero ¼mꝛno wame yero saha ijire. Ti numero seis cientos sesenta y seis ijire.

14

Cohãcǰũ tiquiro yãhdãoriquina wahma basayere basahye

¹ Came Siõ wame tidũ cãnũ bui ducuriquirore Corderore ihñaã. Tiquiro mehna ciento cuarenta

y cuatro mil masa ijiri. Tiquina tiquiro ye wamene, tiquiro Pacuro ye wame gũhare tiquina wãhdoa pacare tiquina ojoa ohõnohriquina ijiri.

² Tiquinare yãhũ ihñagũta ãhmũsepũ yahuducuro ca tari. Pajiri peo bisiro saha ãpo tutuaro bisiro saha bisiro ca tari tiquiro yahuducuye. Sa yero arpa wame tiyere tiquina bũa pũtẽno saha bisiro ca tari tiquiro yahuducuye.

³ Topũ pũhtoro dujiro cahapũ pititiaro sijoro saha bajuyequina, Jesu yequina pũhtoã gũhũ ijiri. Sa ye tiquina poto ciento cuarenta y cuatro mil masa ducuri. Topũ ducuye, wahma basayere basaye nidi. Ti basayere tiquina dihita masidi. Cristo yãhdũoriquina dihita ti basayere masidi. Tiquina ahri yehpapũ ijimediquina tiquiro ne mãoriquina ijiri.

⁴ Ne tiquina ihcã tahagã numino mehna ñano yerari. Sa ye Corderore ihña cũñequina ijiye, tiquiro yere sa yeducuyequina ijiri. Sa yero ñañequina mehna ijiyequinare tiquiro yãhdũoatiquinare nedi Cohãcjũ pehe. Sa tiquiro yãhdũoriquina ijiye, Cohãcjũ yequina ijiatiquina, Cordero yequina ijiatiquina gũhũ iji mãhtariquina ijiri.

⁵ Sa ye tiquina mehna cjẽna ne ihcãquiro ni mehoriquiro mariedare. Sa ye Cohãcjũ tiquiro tãhotugũ ñañe marieñequina ijiri tiquina.

Ihtiaro angele yahuducu dijioahye

⁶ Came ãhmũsepũ wãriquiore angelre ihñaũ. Tiquiro ahri yehpa cjẽnare, ijipihtiye cururi cjẽnare, ijipihtiye yahuducuyere yahuducuyequinare, ijipihtiye yehpari cjẽnare,

quehnoañe buheyere yahuatiquiro ijiri. Ti buheye ne comesaeraye, sa ijiducure.

⁷ Sa yero angel sañuducuro ohõ saha ni yahuducu dijiori:

—Cohãcjüre cueya. “Tutua yãhdũagũ, quehnoa yãhdũagũ ijire”, niña tiquirore. Yojopãre masare tiquiro buhiri dahreati pje ijiro nine. Tiquiro ãhmũsere, ahri yehpare, pajiri mare, mári pohteri gãhũre yeriquiro ijire. Sa yena tiquirore dũsepe curi mehna quehe sa, ño peoya, ni sañuducuri angel.

⁸ Tiquiro sa nidi bato apequiro angel ãhmũsepũ wãriquiro ohõ saha ni yahuducu dijiori:

—Tiquinare cohã cãhri. Pajiri maca Babilonia wame tiri maca cjẽnare cohã cãhri Cohãcjũ. Tiquina tiquiro cohãriquina pehe ijipihtiyequina apequinare ñano yegũ yeri. Queheyequina vinore tiquina tutuaro cahmeno saha tiquina ñañene tutuaro cahmeñe, Babilonia cjẽnare ihña cũri. Sa yero Cohãcjũ tiquinare tutuaro buhiri dahreri, ni yahuducu dijiori apequiro angel.

⁹⁻¹⁰ Tiquina pũaro angele tiquina sa nidi bato apequiro angel tiquina bato wãriquiro ohõ saha ni yahuducu dijiori:

—Ijipihtiyequina nũcũ cjũnore ño peoyequinare, tiquiro queoyere ño peoyequinare, tiquina wãhdoa pacare, tiquina omocarine tiquiro wamene ojoa ohõnohriquina gãhũre buhiri dahrerota Cohãcjũ. Tiquina mehna usuaro, tiquina pũritare tutuaro waro buhiri dahreducurota Cohãcjũ. Nũcũ cjũnore ño peoyequina ijipihtiyequina pecapũ wahaeta. Topũ tutuaro purĩnota tiquinare peca mehna,

azufre wame tiye mehna tiquina wijiãri peca mehna. Quehnoañequina angele, Cordero gũhũ tiquina ihñonopũ ñano yãhdũeta tiquina.

¹¹ Ti peca sa ohmeo tiducurota. Ne yatisi. Tiquinare sa purĩducugũ yere. Ijipihtiyequina nũcu cjãno poto dũsepe curi mehna quehe sa, ño peoyequinare sa purĩducurota. Decoripe, ñaminipe sa purĩducu cãhnota. Tiquiro queoyere ño peoyequina, tiquiro wamene ojoa ohõnohriquina gũhũ sata ñano yãhdũeta, ni yahuducu dijiori angel.

¹² Sa tiquina ñano yãhdũgũ ihñana Cohãcjũ yequina tiquiro dutiyere yena, Jesure cohãedarina ijina, tiquiro yere duhueracãhña. Ñano yãhdũepenata Cohãcjũ yere cohãedacãhña.

¹³ Came ãhmũsepũ yãhũre yahuducuro ca tagũ tãhou. Ohõ saha nidi yãhũre:

—Ahrire ojoaya mũhũ. Cohãcjũ yequina tiquirore cohãedarina ijina yojopũre mũsa yariari bato gũhũre bucuena ijire mũsa, ni yahuducu dijiori yãhũre.

Tiquiro sa nidi bato Espíritu Santo pehe ohõ saha ni nemori tja:

—Sa tjire. Poto tjire. Tiquina tutuaro tiquina dahrayere duhu, soeta. Ëhmũsepũ tiquina wahagũ quehnoano tiquina yerire wacũnota Cohãcjũ. Sa yero tiquina sa yeri wapa tiquinare quehnoano yerota. Sa ye tiquina bucueyequina ijire, ni nemori Espíritu Santo.

Wese cjẽ oteye dũcare mari bese neno saha Cohãcjũ tiquiro yequinare bese nenota. Ñañequina pehere sijoro bese docorota

14 Came ehmeo curua yehseri curuare ihñau. Ti curua bui masano yero saha bajuriquiro dujiri. Tiquiro uru behto p̄h̄toro pesari behto borore pesari. Sa yero dihi p̄j̄i siori p̄j̄ine c̄ori tiquiro.

15 Came apequiro angel Coh̄c̄j̄ũ w̄h̄p̄ũ ijiriquiro wija tari. Sa wija taro tutuaro sañuducuri ehmeo curua bui dujiriquirore:

—M̄h̄ũ dihi p̄j̄i mehna wese c̄j̄ẽ d̄ucare ahri yehpa c̄j̄ẽ d̄ucare d̄ute ne pehoya. Yojop̄ũre tiquiro queori p̄je esare. Yojop̄ũre d̄uca neni p̄je esare, nidi angel.

16 Tiquiro sa nigũ t̄h̄oro tiquiro dihi p̄j̄i mehna ahri yehpa c̄j̄ẽ d̄ucare ne d̄ucari ehmeo curua bui dujiriquiro.

17 Came apequiro angel ḡh̄ũ Coh̄c̄j̄ũ w̄h̄p̄ũ ijiriquiro wija tari. Tiquiro ḡh̄ũ dihi p̄j̄i siori p̄j̄ine c̄ori.

18 Sa yero apequiro angel altar cahap̄ũ ijiriquiro wija tari. Tiquiro pehe altar c̄j̄ã pecare ihña ihboriquiro ijiri. Sa wija taro dihi p̄j̄i siori p̄j̄ine c̄oriquirore sañuducuri:

—M̄h̄ũ dihi p̄j̄i mehna ahri yehp̄ũ ijiri wese, ùhse wese c̄j̄ẽ d̄ucare neña. Ùhse pehe ñi tuhasari, ni sañuducuri.

19 Tiquiro sa nigũ t̄h̄oro angel tiquiro ya p̄j̄i dihi p̄j̄i mehna ahri yehpa c̄j̄ẽ ùhse t̄h̄orine ȳh̄re nedi. Tiquiro sa yeri bato ti t̄h̄orine ùhse t̄h̄orine tiquiro ñatih̄atop̄ũ coh̄ãri. Tiquiro sa coh̄ãriro saha Coh̄c̄j̄ũ tiquirore cahmeeñequinare tutuaro usuaro, coh̄ãnota.

20 Ti maca d̄uht̄ũ cahap̄ũ tiquina ñatih̄atop̄ũ ti ùhse t̄h̄orine ñatih̄ãri. Top̄ũ tiquina ñatih̄ãgũ dii wi-jiari. Dii ma yero saha ijiri. Tres cientos kilómetro

yoari ma, ihcã metro quehnoano ape metro deco
 aħcũãri ma ijiri.

15

*Masa tiquina ñano yũhdũatire angele cũ bato
 tiahye masare*

¹ Came aħmũsepeħ sijoro saha ijimore ihñau. Tire
 ihñañe masa ihña maria wahaga. Ahri yehpapure
 dũhse wahatore marine ihñori. Sa yero ti ihyo
 waro ijierare. Ohõ saha ihñau: Siete angele ijiri.
 Cohãcjũ usuaro, siete tahari masare buhiri dahre
 bato tiro taro nidi. Sa ye tiquina siete angele pehe
 buhiri dahre dutiro tiquiro cũatiquina ijiri.

² Angelere yũhũ ihñari bato pajiri mare
 quehnoano aco sitiri ma yero saha ijiri mare
 ihñau. Ti ma peca mehna ijiri ma ijiri. Sa
 yegũ nũcũ cjũnore tiquiro queoye gũhare
 yũhdũdũcayequinare ihñau. Tiquina tiquiro
 wamene tiquiro ya numerore cũoeyequina ijiri.
 Tiquina yũhũ ihñagũ pajiri ma aco sitiri ma dũhtũ
 caharũ ducuri. Topũ ducuyequina arpa wame
 tiyere bũa pũtẽñene cũori. Ti bũa pũtẽñe Cohãcjũ
 tiquiro ohori ijiri.

³ Sa ye Cohãcjũ cahacjũno, Moise ye basayere
 basaye nidi. Cordero ye basaye gũhare basaye
 nidi. Ohõ saha ni basari:

Usã pũhto mũhũ Cohãcjũ tutua yũhdũagũ ijire.

Mũhũ yerire ihñana ihña maria wahaja usã.

Mũhũ yeri quehnoa yũhdũare. Mũhũ ijipi-

htiyeyehpari cjẽna pũhto ijire. Quehnoano

ni mehono marieno yeducure mũhũ. Ijipi-

htiyequina mũhare cueeta.

4 Ijipihtiyequina m̄h̄ure “Tutuaḡu ijire”, nieta. M̄h̄u dihita ñāne marieḡu ijire. Ijipihtiye yehpari cj̄ena m̄h̄u cahap̄u esaye, d̄usepe curi mehna quehe sa, m̄h̄ure ño peoeta. Sata yeeta tiquina ijipihtiyequina queoro m̄h̄u yerire ih̄ñāne, ni basaye nidi tiquina.

5 Came h̄m̄usep̄u ih̄ña m̄oḡu, Coh̄ãcj̄u w̄h̄u p̄õori w̄h̄ure ih̄ñān. Top̄u Coh̄ãcj̄u ijiri tuc̄u warop̄u Coh̄ãcj̄u dutiye tiquiuro ojoari pj̄ĩni ut̄ã pj̄ĩni tiquina ih̄bori pj̄ĩni ijiri.

6 Ti w̄h̄ure ȳh̄u ih̄ñaḡuta siete angele ti w̄h̄u puhiap̄u ijiriquina wijia tari. Tiquina Coh̄ãcj̄u buhiri dahre dutiuro tiquiuro c̄uatiquina ijiri. Tiquinape tiquina buhiri dahreatire c̄õori tiquina angele. Quehnoañe suhti, yehseye suhti sañānequina ijiri. Sa ye tiquina cutiuro bui uru cahsero mehna t̄ã dihoriquina ijiri.

7 Ti w̄h̄up̄u ijiriquina tiquina wijia taḡu pititiaro sijoro saha bajuyequina mehna cj̄ano tiquinare siete angelere siete uru parire ohori. Ti pari Coh̄ãcj̄u usua tiquiuro buhiri dahreati mehna quehnoano wahpari ti pari. Tiquiuro Coh̄ãcj̄u sa ijiducuriquiuro ijire.

8 Tiquiuro sa ohoḡu Coh̄ãcj̄u w̄h̄u puhiap̄u tiquiuro asi siteye mehna tiquiuro tutuaye mehna ohmeo ti sehsaa wahari. Sata ohmeo w̄h̄u wahaḡu ne masa ti w̄h̄ure sajã masiedari. Siete angelere Coh̄ãcj̄u buhiri dahre dutiuro tiquiuro c̄ũriuro saha masare tiquina buhiri dahre tuhasari bato pari turi ti w̄h̄up̄u sajã masine tja. Tiquiuro buhiri dahreato pano sajã masiedari.

Coh̄ãcj̄u masare tiquiuro buhiri dahreatore

*yahuahye***16**

¹ Came Cohãcjũ wuhapũ tutuaro yahuducuro ca tari. Siete angelere yahuro nidi:

—Siete paripũ pose tiyere yehpapũ pio sitedoque dijiona wahaya. Yehpa cjẽnare Cohãcjũ tiquiro ni-di-ro sa-hata buhiri dahreya yojopũre, ni yahuducuro ca tari.

² Tiquiro sa nigũ tãhoro iji mãhtariquiro angel tiquiro cãori papũ pose tiyere yehpapũ pio sitedoque dijiori. Tiquiro sa pio sitedoque dijio-gũ nũcũ cjãno wamene ojoa ohõnohriquina, tiquiro queoyere ño peoriquina ñano cami tiri. Ti cami tutuaro purĩdi tiquinare.

³ Tiquiro sa pio siteri bato apequiro angel tja tiquiro cãori papũ pose tiyere pio sitedoque dijiori tja pajiri mapũ. Tiquiro sa pio sitedoque dijio-gãta ti ma dii ma wahari. Yariariquiro dii yero saha ijiri ti dii. Sa wahagũ ti ma puhiapũ ijiyequina yaria pihtia wahari.

⁴ Pũaro tiquina sa pio siteri bato apequiro angel tja tiquiro cãori papũ pose tiyere pio sitedoque dijiori tja mãripũ, ti mãri pohteripũ gãhũre. Tiquiro sa pio sitedoque dijio-gũ mãri dii mãri dihita wahari.

⁵ Sa wahagũ ihñano apequiro angel mãrine cohteriquiro ohõ saha nidi:

Cohãcjũ mãhũ ñãñe mariegũ ijire. Yojopũ gãhũre sa ijiducugũ ijire mãhũ. Panopũ gãhũre sa ijiducue tiri mãhũ. Sa yegũ masa tiquina ñano yegũ ihñagũ queoro buhiri

dahneri m̄h̄h̄ tiquinare. Dii m̄arine yeḡu quehnoano yeri m̄h̄h̄.

⁶ N̄h̄c̄h̄ cj̄no yequina pehe m̄h̄h̄ yequinare wej̄ñe, dii coh̄ḡũ yeri. M̄h̄h̄ yere yahuyequina ḡh̄h̄re wej̄ñe, dii coh̄ḡũ yeri. Tiquina sa wej̄di buhiri m̄ari dii m̄ari wahari. Sa ye tiquinare diire m̄h̄h̄ sa sihniḡũ yeḡũ quehnoar̄ine. Sata m̄h̄h̄ buhiri dahreḡũ tiquina ye buhiri ijire, nidi m̄arine coheriquiro angel.

⁷ Tiquiro sa nidi bato altarp̄h̄ yahuducuro ca tari:

—Sa tjire. Coh̄cj̄ũ us̄ã p̄h̄to tutua ȳhd̄uaḡũ ijire m̄h̄h̄. Ni mehono marieno, queoro masare bese, buhiri dahrere m̄h̄h̄, ni yahuducuro ca tari.

⁸ Ihtiaro angele tiquina pio siteri bato apequiro angel tiquiro c̄h̄ori pap̄h̄ pose tiyere pio sitedoque dijiori tja as̄ũ deco cj̄no bui. Tiquiro sa pio sitedoque dijioḡata as̄ũre masare tutuaro asiḡũ yeri Coh̄cj̄ũ.

⁹ Sa yero as̄ũ deco cj̄no masare tutuaro asiri. Sa ye Coh̄cj̄ũ tiquinare tiquiro buhiri dahre dutiḡũ masiñe, tiquirore ñano yahuducuri masa. Sa ñano ȳhd̄uapeta tiquina ñañe yerire ne buj̄ua witierari. Sa ye duhuerari. Coh̄cj̄ũre “Tutuaḡũ ijire”, ni ño peo duerari.

¹⁰ Pititiaro angele tiquina pio siteri bato apequiro angel tja tiquiro c̄h̄ori pap̄h̄ pose tiyere pio sitedoque dijiori tja n̄h̄c̄h̄ cj̄no tiquiro dujiro bui. P̄h̄toro dujiro ijiri tiquiro dujiro. Tiquiro sa pio siteri bato tiquiro yequina tiquina ijiri yehpap̄h̄ nahitiaa wahari. Sa ye tiquiro yequina masa ñano pur̄iḡũ bahque dihori.

11 Tiquinare ñano purĩepẽgũta ñano cami tiepeta, ne tiquina ñañe yerire bajũa witierari. Sa ye tire duhuerari. Sa ye Cohãcjũ tiquinare tiquiro cami dahregũ masiñe tiquirore uhmũse cjãnore ñano yahuducuri.

12 Ihcã omopequina angele tiquina pio siteri bato apequiro angel tja tiquiro caori papũ pose tiyere pio sitedoque dijiori tja Eufrates wame tiri ma pajiri mapũ. Tiquiro sa pio sitedoque dijiogũta ti ma sihbi quehea wahari. Asũ mũja taro cjẽna pũhtoa yequina masa mehna ti mare tiquina pehã tatore sa yeri.

13 Came ihtiaro watĩare taharocũa yero saha bajuyequinare ihñau. Ihcãquiro pinono puhiapũ ijiriquiro tiquiro dũseropũ wijia tari. Apequiro watĩno nũcũ cjãno dũseropũ wijia tari. Apequiro watĩno “Cohãcjũ yere yahu mũhtagũ ijiaja”, ni mehoriquiro dũseropũ wijia tari.

14 Sa ye tiquina ihtiaro watĩa tutuaye mehna yeyequina ijiri. Ijipihtiro cjẽna pũhtoare cah-mecoagũ yeri tiquina cahme wejẽ dutiye tehe. Tiquina sa cahme wejẽati deco Cohãcjũ tutua yũhdũariquiro ijipihtiyequinare tiquiro dutiati deco, pihtiati deco ijire.

15 Ohõ saha nidi Jesu: “Ihñaña mũsa. Yaqueriquiro wacũeno mehna tiquiro yaquero ahtaro saha yũhũ gũhũ wacũeno mehna ahtaũtja. Yũhũ ahtatore quehnoano cohteriquiro bucueriquiro ijirota. Tiquiro ye suhtire quehnoano quehnoyuriquiro yero saha yeere quehnoano yeriquiro ijire bucueriquiro. Sa yeriquiro ijiro yũhũ ahtagũ suhti marieniquiro

tiquiro bue tiboriro saha bue tisi tiquiro”, nidi Jesu.

16 Came ihtiaro watia yehpari cjenare puhtoare cahmecoagu yeri tiquinare. Tiquina cahmecoano Hebreo ye mehna “Armagedon”, wame tiri.

17 Seis angele tiquina pio siteri bato apequiro angel tja tiquiro cuori papu pose tiyere ehmeo cururi cahapu pio sitedoque dijiori tja. Tiquiro sa pio sitedoque dijiori bato puhtoro dujiropu Cohacju wuhapu tiquiro dujiropu tutuaro yahuducuro ca tari:

—To punota ijiaga, nino ca tari.

18 Tiquiro sa nigata mia sitedoqueo, upo pa maa, sijoro saha ijiro bisi maa, cuaro yehpa nuhmidi. Ahri yehparu masa tiquina iji ducari bato ne sa nano yehpa nuhmieda tiri. Apeye nuhmiñe yuhduoro cuaro yehpa nuhmidi.

19 Sa nuhmigū pajiri macare ihtia maha yihti maa wahari. Sa ye bujuyey macari ahri yehparu ijiye macari sehte dijiaa wahari. Sa yero Babilonia wame tiri maca pajiri maca cjenare wacuri Cohacju tiquinare buhiri dahrero taro. Tiquina ñañene yeri buhiri tiquina mehna tutuaro usuari. Sa usuaro tiquinare tutuaro buhiri dahreri.

20 Tiquiro sa yegu ijipihtiye nucupo, cunu cju guhu cohō pihtia wahari. Sa ye ne mariedare.

21 Sa ye bujuyey paca aco paca yusayey paca yehparu masa bui bora dijia tari. Ijipihtiye paca aco paca cuarenta kilo nucune paca ijiri. Tiquina bui ti paca sa bora dijia tagu Cohacju masare tiquiro tutuaro buhiri dahregū masiñe nano yahuducuri masa Cohacjare.

17

Umua mehna ñano yeducuricorore ña yuhduaro yericorore buhiri dahre dutirota

¹ Came siete pari c̄oyequina angele mehna cj̄ano yuh̄u cahap̄u wihiro oh̄o saha nidi yuh̄are:

—Ih̄ñaḡu ahtaya. Peye mári bui dujiricorore umua mehna ñano yeducuricorore ña yuhduaro yericorore Coh̄ãcj̄ũ tiquiro buhiri dahreatire ih̄ñaḡu ahtaya m̄uh̄u.

² Ahri yehpa cj̄ena p̄ah̄toa ticoro mehna tiquina ñano yeboro saha ticoro yero saha yeri. Coh̄ãcj̄ũ ye pehere cahmedari. Ahri yehpa cj̄enare ticoro queheḡũ yeboro saha tiquina mehna ticoro ñano yeboro saha ticoro masare ñañene tutuaro cahmeḡũ yeri. Sa yero ñañene yeḡũ yeri masare, ni yahuri angel yuh̄are.

³ Tiquiro sa nidi bato Esp̄iritu Santo pehe yuh̄are ih̄ñori: Angel pehe masa marienop̄u neari yuh̄are. Top̄u numinore ih̄ñau. Ticoro n̄ucu cj̄ano soh̄ariquiro bui pesaricoro ijiri. N̄ucu cj̄ano pehe tiquiro paḡup̄u peye wame tiquina ojoa oh̄õnohriquiro ijiri. Ti wame ñañe wame Coh̄ãcj̄ũ tiquiro ih̄ña yabiye wame ijiri. Sa yero siete dapu paca tiriquiro, diez sahari tiriquiro ijiri n̄ucu cj̄ano.

⁴ Sa yero numino pehe quehnoano yahsaye suhti p̄ah̄toa tiquina sañañe suhti saha ijiyere sañaricoro ijiri. Soh̄añe suhti ḡuh̄are sañaricoro ijiri. Peye urure, wapa tiye ut̄ãre, perla p̄jeri ḡuh̄are oh̄õri suhtire sañaricoro ijiri ticoro. Sa yero uru pare c̄ori ticoro. Ti pap̄u pose tiye ñañe ticoro

yero jiri. Ɛmua mehna ñano yero, pajiro ñano yero ticoro. Ti ñañene ihña yabire Cohãcjũ.

⁵ Ticoro wuhdoapũ ticoro wame tiquina ojoa ohõnohricoro ijiri. Ti wamene quehnoano masiedaja mari. Ti wame queoye mehna buheri wame ijire. Ahri ijire ti wame: “Pajiri maca Babilonia wame tiri maca ijire. Ijipihtiye wuana tiye dahpoto cjõno, ña yuhduayere yericoro ijire”, ni, ticoro wuhdoapũ tiquina ojoa ohõnohricoro ijiri.

⁶ Sa yero ticoro peyequina Cohãcjũ yequinare wejẽdicoro ticoro ijigã masii. Queheyere ticoro bucuero saha tiquinare wejẽno, tiquina dii cohãgũ bucueri ticoro. Jesure tiquina cohãedari buhiri ticoro wejedi tiquinare. Ticorore ihñagũ, ihña maria wahaũ.

⁷ —¿Duhsegũ mũhũ ihña maria wahajari? nidi angel yuhũre.

Sa nino yuhũre ohõ saha ni nemori:

—Mũhũ masiedarire mũhũre yahutja. Numinore mũhũre yahutja. Ticoro pesariquiroyo gũhũre yahutja. Tiquiro nũcũ cjũno ijiri. Sa yero siete dapu paca tiriquiroyo, diez sahari tiriquiroyo ijiri.

⁸ Tiquiro panopũ ijiriquiroyo ijiri. Yojopũre mariedare tiquiro. Came tiquiro uhcũãri copepũ ijiriquiroyo wijia tarota. Tiquiro sa wijia tari bato pecapũ waharota. Ahri yehpa cjẽna tiquirore ihña maria, ño peori tiquirore. Ahri yehpa ijiato pano Cohãcjũ tiquiro yequina ijiatiquinare sa ijiducuatiquinare tiquina wamene ojoa ohõahye. Tiquiro ojoa ohõnohedariquina ijiri nũcũ cjũnore ño peoyequina. Tiquiro pehe panopũ ijiri. Yojopũ pehere mariedare. Camepũ pari turi bajarota. Sa ye

tiquiro bajuagũ ihñañe masa tiquirore ihña maria wahaeta.

⁹ 'Yojopure yũhũ yahuatire masi duana, quehnoano tũhonata mũsa. Sa yena tũho masina ijiya. Nũcũ cjũno dapu paca siete dapu paca siete canũ cjũ ijire, mari queoye mehna buhegũ. Ti canũ cjũ buipũ pesare ticoro mũmũa mehna ñano yeducuricoro.

¹⁰ Ti dapu paca siete pũhtoa yero saha ijire, mari queoye mehna buhegũ. Peyequina masa pũhtoa ijire. Ihcã omopequina pũhtoare cohã tuhasari. Apequiro tiquina bato ijiriquiro pũhtoro ijire yojopure. Apequiro pehe came pũhtoro sajãnota. Sa sajãno mehenogã pũhtoro ijirota tiquiro.

¹¹ Sa yero nũcũ cjũno sohãriquiro panopũ iji mũhtariquiro, yojopure marieniquiro tiquina siete pũhtoa bato pũhtoro ijirota. Siete pũhtoa mehna cjũno ijire. Came pecapũ waharota.

¹² 'Nũcũ cjũno sahari diez sahari diez pũhtoa yero saha ijire, mari queoye mehna buhegũ. Peyequina masa pũhtoa ijire. Tiquina pũhtoa sajãedare yojopũ. Camerũ pũhtoa sajãñe mehenogã pũhtoa ijietta. Yoari pje iji dutisi tiquinare. Sa pũhtoa ijiye nũcũ cjũno mehna pũhtoa ijietta.

¹³ Tiquina diez pũhtoa ihcãno saha tũhotuyequina ijire. Sa ijiye tiquina nũcũ cjãnore tiquina ye yehpari cjẽna pũhtoro sõeta.

¹⁴ Sa ye Cordero mehna cahme wejẽeta. Tiquina sa cahme wejẽpegũta Cordero tiquiro beseriquina mehna tiquirore ne cohãẽñequina mehna tiquinare yũhdũdũcaeta. Tiquiro ijipihtiyequina apequina pũhtoa bui pũhtoro ijire. Sa yero tiquinare yũhdũdũcarota, nidi angel yũhũre.

15 Ahrire yuhure yahu nemori angel:

—Umua mehna ñano yeducuricoro mári bui dujiri. Ti mári ahri yero saha ijire mari queoye mehna buhegū: Ijipihtiye yehpari cjēna, peye cururi cjēna, peye yahuducuyere yahuducuyequina yero saha ijire ti mári.

16 Nucu cjūno, diez puhto gūh uuma mehna ñano yeducuricorore ihña yabieta. Tiquina diez puhto nucu cjūno mehna ticoro yere ehma peho, suhti mariedicoro cohāeta ticorore. Sa ye ticoro pagure ihyeta. Tiquina sa yeri bato ticorore ujūa pehoeta.

17 Tiquina diez puhto ihcāno saha tuhutuye, nucu cjūnore tiquina ye yehpari cjēna puhtoro sōeta. Tiquinare sa yegū yeri Cohācjū, tiquiro cahmeno saha yero taro. Sa yero nucu cjūno pehe puhtoro ijirota. Ijipihtiye Cohācjū panopu tiquiro yahuriro sahata tiquiro yeri bato nucu cjūnore cohānota.

18 Ticoro muhu ihñaricoro mehna ohō saha ni queoye mehna buhere: Ticoro pajiri maca Babilonia wame tiri maca yero saha ijire. Ijipihtiyequina apequina puhto bui ijire ti maca cjēna, nidi angel yuhure.

18

Babilonia wame tiri maca tiquiro cohāri maca ijire

1 Came apequiro angel uhmuseru dijia tariquirore ihñau. Tiquiro puhtoro waro ijiri. Sa yero tiquiro asi siteye ijipihitropu quehnoano buhrio sehsaa wahari.

2 Tiquiro sa dijiari bato tutuaro sañuducu yahuri:

—Cohãri jiri. Babilonia wame tiri maca pajiri maca cjênare cohãri jiri. Yojopure watãa, peyequina ñañequina pagu bajueyequina gũhu ti macapu ijiye nine. Ñañequina boro minicjua pari gũhu ti macapu ijiye nine. Tiquina minicjua masa tiquina ihña yabiyequina ijiri.

3 Ijipihtiye yehpari cjëna ti maca cjênare ñañequinare ihña cũñe, tiquina gũhu ñano yeri. Sa ye ahri yehpari cjëna pũhtoa ti maca cjëna numia mehna ñano yeri. Ticoro sa umua mehna ñano yeducuricoro ijiro wapa tiyere dúe tiri. Pajiro ticoro sa dúgũ ahri yehpa cjëna doeri cjë duayequina pajiro wapatarì, ni yahuri angel.

4 Came pari turi umusepu yahuducuro ca tari. Ohõ saha nidi:

—Yeequina, ahricoro umua mehna ñano yeducuricoro mehna ijieracãhña musa. Ticoro mehna musa ijigũ musa gũhure buhiri dahrerota. Sa yena ticoro ñano yeyere ihña cũedacãhña.

5 Ticoro ñano yeri peye ijire. Ticoro ñano yerire pari tju mari duhu peo mugũ ti tju pehe umusepu wahã sa cãboaga. Sa ye ticoro ñano yeri peye ijire. Sa yero ticoro ñano yerire wacũre Cohãcjũ. Sa wacũno ticorore buhiri dahre dutirota.

6 Ticoro tutuaro tiquiro buhiri dahrenohaticoro ijiahro. Masare ticoro ñano yegũ yeriro saha ticoro gũhure ñano yuhdugũ yeahro. Masare ticoro sa ñano wahagũ yeriro saha ti yuhduoro ticorore ñano buhiri dahreahro.

⁷ Ticoro “Quehnoago ijiaja”, ni t̄hotumedi. Sa ni t̄hoturo, wapa b̄j̄yere pajiro c̄ori ticoro. Ti wapa b̄j̄yere pajiro ticoro c̄oro punota ticorore pajiro ñano ȳhd̄ḡ yehro. To punota ticorore b̄j̄a witiġ̄ yehro. Ticoro basi oh̄ saha ni t̄hotumene. “Oh̄p̄ dutigo dujiaja. Wape wiho ijieraja. Sa yego ne ñano ȳhd̄si ȳh̄”, ni t̄hotumene ticoro.

⁸ Sa ni t̄hoturicoro ijiḡ wac̄eno mehna ticorore buhiri dahrerota. Ticoro dohati, yariariquinare yahco uti, ɱj̄a ahbarota. Sa yero ticorore ɱj̄a borota. M̄sa p̄h̄toro Coh̄c̄j̄ ticorore buhiri dahre dutiriquiro tutua ȳhd̄ariquiro ijire. Sa yero sa ȳh̄ nidiro saha ticorore buhiri dahre dutirota, nino ca tari ɱh̄m̄sep̄.

⁹ Sa ye ticoro yero saha ijiri macare Coh̄c̄j̄ tiquiro buhiri dahreri bato ahri yehpa c̄j̄na p̄h̄toa tutuaro b̄j̄a witi, utieta. Ti maca c̄j̄na mehna ñano yeyequina ijiri. Ti maca ɱj̄ḡ ih̄ñañe utieta tiquina.

¹⁰ Sa ɱj̄ḡ ih̄ñañe tiquina p̄h̄toa yorop̄ ih̄ñadoqueoducueta, “Us̄a ġ̄h̄re buhiri dahreari”, niñe. Top̄ ih̄ñadoqueoducuye oh̄ saha nieta:

—Yohou, pejec̄ori maca ijire, Babilonia. Si maca pajiri maca tutuari maca ijimedi. Wac̄eno mehna si macare buhiri dahreri, nieta tiquina.

¹¹ Ijipihtiro c̄j̄na doeri c̄j̄ duayequina ti macare ih̄ñañe tutuaro b̄j̄a witi utieta. Ti maca pihtiḡ ih̄ñañe, tiquina ye doeri c̄j̄ne dúyequina mariedaḡ ih̄ñañe b̄j̄a witieta tiquina. Sa ye utieta.

12 Tiquina ne cãhtarire urure, platare, wapa bũjũye ıtãre, perla wame tiye paca gãhũre dúyequina marisi. Sa ye apeye tiquina ne cãhtarire suhti quehnoañe suhtire, yahsaye suhti pũhtoa tiquina sañañe suhti saha ijiye suhtire, seda wame tiye suhtire, sohãñe suhtire dúyequina marisi. Sa ye apeye tiquina ne cãhtarire yucari ehme sitiye yucãrĩre dúyequina marisi. Sa ye apeye tiquina ne cãhtarire marfil wame tiye mehna tiquina yerire, wapa bũjũye cju mehna tiquina yerire, bronze wame tiye come mehna tiquina yerire, come bũtiye mehna tiquina yerire, marmol wame tiye mehna tiquina yerire dúyequina ne marisi.

13 Sa ye apeye tiquina ne cãhtarire canela wame tiyere tiquina ihyayere ocagũ yeyere, apeye tiquina ihyayere ocagũ yeyere, bueyere, mirra wame tiye ehme sitiye, apeye ehme sitiye dúyequina marisi. Sa ye apeye tiquina ne cãhtarire vinore, ıhse ihyaye moreñene, trigore, trigo pjerire, wecũare, corderoare, caballoare, tunuñe cohrori caballoa tiquina wejeye cohrore dúyequina marisi. Cahacjẽnare dú tiquinare cũoyequina gãhũ marisi. Masa tiquina ijiepegãta tiquinare dúyequina ijimedi. Yojopũre marisi. Sa ye bũjũna witieta doeri cjẽne duayequina.

14 Sa ye ohõ saha nieta tiquina ti maca cjẽna ijiriquinare:

—Adei, ñabutiario wahayari. Ijipihtiye mũsa cahĩmedi pihtia wahari. Sa ye ijipihtiye quehnoañe mũsa cũomedi pihtia wahari. Sa yena tire pari turi bocasi mũsa, nieta doeri cjẽne duayequina.

15 Tiquina ti macare doeri cjẽne duaye, pajiro

wapatamedi. Sa ye tiquina ti macare yoaropu ihñadoqueoducuenta, “Usã gãhure buhiri dahreari”, niñe. Sa ihñadoqueoducuye ti macare tutuaro bujua witi utieta.

¹⁶ Ohõ saha nieta ti macare:

—Adei, pejecoyequina ijire si maca pajiri maca quehnoari maca cjëna muna. Si maca numino yero saha quehnoañene cõori. Numino pehe quehnoañe suhtire, yahsaye suhti puhtoia tiquina sañañe saha ijiye suhtire, sohãñe suhti gãhure sañari. Sa yero uru, wapa bujuye utã, perla wame tiye paca ohõri suhtire sañari. Sa yeri si maca cjëna.

¹⁷ Sa ye wacũeno mehna si maca buti pihtia wahari, nieta ti macare.

Sa ye ijipihtiyequina yucusari mehna tiniñequina, ti yucusari opana, tiquina umua, arequina pajiri mapu dahra wapatayequina gãhu ti macare yoaropu ihñadoqueoducuenta.

¹⁸ Topu ihñadoqueoducuye ti macare to ujũgũ ihñañe ohõ saha ni sañuducuenta:

—Quehnoañe macari si maca yero saha ijiye macari ne apeye macari mariedare, ni sañuducuenta tiquina.

¹⁹ Sa bujua witiyequina ijiye tiquina dapu paca bui dihtare orẽ peoeta. Sa ye tutuaro yahco utiye ohõ saha nieta:

—Adei, pejecoyequina ijire si maca cjëna muna. Quehnoari maca ijimedi. Ijipihina yucusarire cõona pajiri mapu tinina ijina si maca cjë doeri cjë mehna quehnoano wapatami mari. Sa ye duita si maca cjë buti pihtia wahari, nieta yucusari cjëna.

²⁰ Ti macare tiquiro cohãgũ ihñana bucueya msa umuse cjãna. Cohãcũ yequina, Jesu tiquiro

cūrina, tiquiro yere yahu m̄htarina ijipihtina m̄sa bucueya. Ti maca cjēna m̄sare ñano ȳhd̄ḡa yerí. Tiquina sa yeri buhiri buhiri dahreri Cohācj̄. Sa yena bucueya m̄sa.

²¹ Sa yero tutuariquiro angel pajiria utāre ne wahcō, pajiri map̄ doque ñori. Sa doque ñono ohō saha nidi:

—Ahria utā bora ñojoariro saha pajiri maca Babilonia wame tiri maca boraro tutuaro bisirota. Sa borari bato ti macare pari turi ihñasi masa.

²² Ti macare butia wahaḡa yerota. Sa ye ti macap̄ basayere m̄sa basaducuriro saha ne acaro tisi. Arpa wame tiyere m̄sa b̄a p̄tēducuriro saha, flauta wame tiye pacare, corneta ḡh̄are m̄sa putiducuriro saha pari turi ti macap̄ acaro tisi. Sa ye ti maca mariedaḡa pari turi ti macap̄ dahrayequina dahrasi. Sa ye utā mehna trigore m̄sa ña m̄atoñe ḡh̄are tuhonohsi.

²³ Ne ti maca buhrio cuñariro saha ne ijisi. Sa ye omoca d̄htena m̄sa bucue yahuducuriro saha pari turi ne acaro tisi. Ti maca cjāna m̄sa doeri cjēne duana, dúna ḡh̄a apequina ȳhd̄oro c̄omedi m̄sa. Sa yena yayia masare ujuayequina yero saha yena ijipihtiro cjēnare mehori m̄sa. M̄sa sa yerire ihña mariañe, Cohācj̄ pehere cahmedari masa, nidi tutuariquiro angel.

²⁴ Ti maca cjēna Cohācj̄ yere yahu m̄hartariquinare apequina tiquiro yequina ḡh̄are ijipihtiro cjēnare wejēdi jiri. Tiquina sa wejēdi buhiri buhiri dahreri Cohācj̄ Babilonia cjēnare.

19

¹ Babilonia dahse wahatire yuhu ihñari bato umhusepue peyequina masa sañuducue ca tari yuhu tuhogũ. Ohõ saha ni sañuducuri:

Aleluya. Cohãcjũre quehnoano yahuducuuhna.
Cohãcjũ marine yuhdũoriquiro ijire.
Tiquirore quehnoano ño peouhna. Tutua yuhdũariquiro ijire tiquiro.

² Mehono marieno queoro masare buhiri dahrere tiquiro. Ñañe buhiri marieñequinare tiquinare buhiri dahrerare. Ñaricorore umua mehna ñano yeducuricorore ihña cũñe ijipihtiro cjẽna, ahri yehpa cjẽna ñano yeri. Ticoro pehere buhiri dahreri Cohãcjũ. Sa yero tiquiro cahacjẽnare ticoro wejẽdi buhirire buhiri dahreri tiquiro, ni sañuducue ca tari.

³ Pari turi sañuducue ca tari tja:

Aleluya. Cohãcjũre quehnoano yahuducuuhna.
Ti maca ñari maca tiquiro ujũari maca sa ohmeo tiducurota, ni sañuducue ca tari.

⁴ Sa yeye veinticuatro Jesu yequina pũtoa, piti-tiario sijoro saha bajuyequina mehna dũsepe curi mehna quehe sa, mari Pacũre tiquiro dujiropũ dujiriquire ño peori. Ohõ saha ni ño peori tiquina: “Aleluya. Sata yeihna. Mari Pacũre quehnoano yahuducuuhna,” nidi tiquina.

⁵ Came pũthoro dujiropũ ohõ saha nino ca tari:

Mari pũthoro Cohãcjũre ño peoya. Tiquiro cahacjãna, tiquirore ño peona, ihyo ijina, pũtoa gãhu ijipihtina masa tiquirore quehnoano yahuducuya, nino ca tari.

*Cordero tiquiro omoca d̄hteati deco bose
decore yahuahye Ñu*

⁶ Came peyequina masa tiquina yahuducugũ t̄hou. Sa ye pajiri peo, ʘpo mehna tutuaro bisiro saha yahuducue ca tari ȳh̄h̄ t̄hogũ:

Aleluya. Cohãcj̄re quehnoano yahuducuuhna. Tiquiro mari p̄htoro pehe p̄htoro sajã tuhasari. Tutua ȳhd̄h̄ariquiro ijire tiquiro.

⁷⁻⁸ Cordero tiquiro omoca d̄hteati p̄je ijire yo-jop̄are. Tiquiro omoca d̄hteaticoro quehnoano tiquina quehno tuhasaricorop̄h̄ ijire. Ticorore quehnoari suhtiro wete marieni suhtirore ohori. Ti suhtiro Cohãcj̄u yequina quehnoañene tiquina yeri yero saha ijire, mari queoye mehna buhegũ. Sa yena ti omoca d̄hteati p̄je ijigũ bucueihna mari. Cohãcj̄re “Tutua ȳhd̄h̄ariquiro ijire”, ni-ihna, ni yahuducue ca tari.

⁹ Tiquina sa nidi bato angel ohõ saha nidi ȳh̄h̄re:

—Ahrire ojoa neña: “Cordero tiquiro omoca d̄hteri deco bose decore tiquiro pijioriquina bucueyequina ijire”, ni ojoa neña, nidi angel ȳh̄h̄re.

Sa ninota ohõ saha ni nemori:

—Ijirota ijire ahri ȳh̄h̄ yahuri. Cohãcj̄u ye yahuducuye ijire, ni nemori ȳh̄h̄re.

¹⁰ Tiquiro sa nigũ t̄hoḡta tiquiro caha d̄sepe curi mehna quehe sa, tiquirore ño peou t̄h̄h̄ nimi. Ȳh̄h̄ sa yegũ waro ohõ saha nidi tiquiro ȳh̄h̄re:

—Tire yeracãh̄ña. M̄h̄h̄ yero saha ȳh̄h̄ ḡh̄h̄ Cohãcj̄u cahacj̄ta ijiaja. M̄h̄h̄ acaye Jesu yequina ijipihtiequina tiquiro ye buheyere duhueyequina yero saha ȳh̄h̄ ḡh̄h̄ Cohãcj̄u cahacj̄ta ijiaja. Sa yeḡh̄ Cohãcj̄u pehere d̄sepe

curi mehna quehe sa, tiquirore ño peoya, nidi angel yuhare.

Cohãcjũ yere yahu mæhtariquina muna panopu cjẽna Espíritu Santo yedohoro mehna ti buheyere Jesu ye buheyere yahuyuahye.

Caballo yehseriquiro bui pesariquirore yahuahye Ñu

11 Came uhmæse parĩ maa wahagũ ihña. Topu caballo yehseriquiro ijiri. Tiquiro bui pesariquiro ohõ saha wame tiri: Tiquiro nidiro sahata yeriquiro poto yeriquiro wame tiri tiquiro. Queoro masare dutiriquiro ijiro, tiquirore ihña tuhtiyequina mehna cahme wejẽne.

12 Tiquiro caperi peca pohna yero saha ijiri. Sa yero tiquiro dapupu peye pahtoa pesaye behtori ijiri. Sa yero tiquiro pagupu wame ojoa ohõnohriquiro ijiri. Ti wamene tiquiro dihita masidi. Apequina masiedari.

13 Tiquiro sañari suhtiro yoari suhtiro dii wahñari suhtiro ijiri. Tiquiro ohõ saha wame tiri: Cohãcjũ ye yahuducuyere yahuriquiro wame tiri tiquiro.

14 Sa ye tiquiro yequina surara uhmæse cjẽna tiquirore nuna tãri. Yehseyequina caballoa bui pesayequina quehnoañe yehseye suhtire, wete marieñe suhtire sañariquina ijiri.

15 Tiquiro duseropu ñoseni pjĩne siori pjĩne cuhñuri. Ti pjĩ ijipihtiye yehpari cjẽnare tiquiro yuhdudacati pjĩ ijiri. Sa yero tiquiro tutuaye mehna tiquiro dutigũ ne ihcãquiro tiquirore yuhdudacaro cũi. Cohãcjũ ijipihtiye yehpari cjẽna

mehna usuare. Tiquiro sa usuagũ caballo bui pesariquiro tiquinare tutuaro buhiri dahrerota.

¹⁶ Tiquiro suhtirop̄, tiquiro ñec̄ gũhare ahri wamene ojoa ohõri jiri: “Ijipihtiyequina apequina p̄htoa bui p̄htorio”, ni ojoa ohõri jiri.

¹⁷ Came asũ asirop̄ ducuriquirore angelre ihñ̄. Ijipihtiyequina ahm̄sep̄ w̄yequina yuca parire sañuducu m̄ori tiquiro. Ohõ saha ni tutuaro sañuducu m̄ori:

—Cahmecoana ahtaya. Cohãcjũ tiquiro bose decop̄ ihyana ahtaya.

¹⁸ Peye yehpari cjẽna p̄htoare, surara p̄htoare, surara parire, caballoare, tiquina bui pesayequinare, ijipihtiyequina apequina masare, cahacjẽnare, cahacjẽna ijieyequinare, apequina p̄htoare, ihyo ijieyequinare tiquina ijipihtiyequina tiquina paḡri ijirire ihyana ahtaya, nidi angel yucaare.

¹⁹ Came n̄c̄ cj̄nore, ahri yehpa cjẽna p̄htoa tiquina yequina surara pari gũhare ihñ̄. Caballo bui pesariquiro mehna tiquiro yequina surara pari mehna cahme wejẽñe tehe cahme-coari tiquina.

²⁰ Tiquina sa cahme wejẽgũ caballo bui pesariquiro n̄c̄ cj̄nore peresu yeri. Apequiro “Cohãcjũ yere yahu m̄htaḡ ijiaja”, ni mehoriquiro gũhare peresu yeri. Tiquiro ni mehoriquiro pehe n̄c̄ cj̄no tiquiro ihñ̄nop̄ tutuaye mehna ye ihñ̄oriquiro ijiri. Tiquiro sa ye ihñ̄ori mehna n̄c̄ cj̄no wamene wahñ̄añequinare tiquiro queoyere ño peoyequinare ni mehori “Ahri Cohãcjũ ye ijire”, nino. Tiquina p̄arore tiquiro peresu yeri bato tiquinare

catiyequinareta pecapɘ cohãri. Ti peca pajiri ma yero saha pajiri peca azufre mehna ɰjãri peca ijiri.

²¹ Sa yero dɘhsariquinare tiquina yequina surara parire ñoseni pjĩ mehna tiquiro dɘseropɘ ijiri pjĩ mehna wejẽdi caballo bui pesariquiro pehe. Sa tiquiro wejẽdi bato yucaa pari tiquina pagɘri ijirire ihyaye, yapi yɘhdɘa wahari.

20

Mil cɘhmari waro Cristo tiquiro yequina mehna masare dutirota

¹ Came apequiro angel ɘhmɘsepɘ tiquiro dijia tagã ihñaa. Ʋhcɘãri cope cjã sawire, pajiri da, come da gãhɘre cɘori tiquiro.

² Sa dijia wihiro pinonore ñehedi tiquiro. Tiquiro pinono panopɘ pinono saha pagɘ tiriquiro ijiro, watĩno Satana wame tiriquiro ijiri. Tiquirore ñeheno tiquirore dɘhteri mil cɘhmari waro peresu yero taro.

³ Sa dɘhte tuhasa, ɘhcɘãri coperɘ cohãri tiquirore ahri yehpari cjẽnare mil cɘhmari waro tiquiro “Mehoari”, nino. Sa cohã tuhasaro ti copere biha, piha ñehe cãri. Sa yero mil cɘhmari bato pari turi meheñe decorigã tiquirore wiorĩnota.

⁴ Came pɘhtoa dujiyere ihñaa. Ti dujiyepɘ dujiyequina gãhɘre ihñaa. Tiquinare masare tiquina beseatore ñañene yeyequinare tiquina buhiri dahreatore cãri Cristo. Apequina gãhɘre ihñaa. Tiquina pehe Jesu yere Cohãcjã yere tiquina yahuri buhiri tiquina dapu pacare dɘte cohãnohriquina ijiri. Nɘcɘ cjũnore tiquiro queoye

gũhure dusepe curi mehna quehe sa ño peoerari. Sa ye tiquina wãhdoa pacare tiquina omocari gũhure tiquiro wamene ojoa ohõ dutierari tiquina. Sa ye apequina tiquinare wejedi bato masaa wahari tja. Masari tiquina mil cãhmari waro Cristo mehna pãhtoa ijiye tehe.

⁵ Apequina Cristo yequina yariariquina mãna masaedaridi. Tiquina wejediquina tiquina masari bato mil cãhmari pãhtoa tiquina ijiri bato apequina gũhũ masaa wahaeta. Sa ye tiquina wejediquina mãna Cristo yequina tiquiro bato masa mãhtañequina ijiri.

⁶ Tiquiro maso mãhtariquina pehe tutuaro bucueyequina ijietã. Ñãñe marieñequina ijietã tiquina. Sa ye pecapũ wahasi tiquina. Masa pecapũ wahaye, pari turi tiquina yariaro saha wahare. Sa ye tiquina pecapũ wahaerare. Masa mãhtariquina Cohãcjã, Cristo yequina pahia ijietã tiquina. Sa ye mil cãhmari waro Cristo mehna masa pãhtoa ijietã.

⁷ Mil cãhmari bato Satanare peresupũ ijiriquirore wiorota.

⁸ Tiquirore sa wiori bato ahri yehpa cjẽnare mehono waharota tiquiro. Gog wame tiyequinare, Magog wame tiyequina gũhure mehono waharota. Sa ye tiquina tiquiro mehoñene tahoye, tiquina yequina surara parire cahmecoaeta cahme wejẽñe tehe. Surara pari peyequina ijietã. Pajiri ma cjẽ padũ pjeri peye ti ijiro saha peyequina surara ijietã.

⁹ Sa ye ahri yehpapũre waha siteye, Cohãcjã yequina tiquina ijiri macare Cohãcjã tiquiro cahĩdi

macare majare behtoa cahmotaeta. Tiquina sa cahmotari bato Cohãcjũ tiquinare ùhmuse cjã peca mehna ùjũadoque dijirota.

10 Sa wahari bato watĩnore tiquinare mehoriquire peçapũ cohãnota. Ti peca pajiri ma yero saha ijiri peca azufre mehna ùjũri peca ijiri. Topũ nũcũ cjũnore, “Cohãcjũ yere yahu mahtagũ ijiaja”, ni mehoriquire gũhare cohã tuhasari. Topũ tiquina ijigũ deco, ñamipũ gũhare sa ñano purĩducurota tiquinare.

Cohãcjũ masare buhiri dahre bato tire

11 Came pajiro dujirore quehnoano yehserore pũhtoro dujirore ihñaũ. Ti dujiro bui dujiriquire gũhare ihñaũ. Ahri yehpa cjẽna gũhũ ùhmuse cjẽna gũhũ tiquire cueye, duhti oma cãa wahari. Sa duhtiepeta tiquire duhtiye cũedari.

12 Sa yegũ pũhtoro poto yariariquina mana tiquina ducugũ ihñaũ. Tiquina ihyo ijiyequina, pũhtoa ijiriquina gũhũ ijiri. Topũ tiquina ducugũ ojoa ohõñe tjurire põori. Ti tjuri masa tiquina yerire tiquina ojoa ohõñe tjuri ijiri. Sa yero beseriquiro ti tjurire ihña tuhasa tiquina yerire masidi. Tire masino yariariquinare beseri ñañequina, quehnoañequina gũhare. Came ape tju gũhare põori. Ti tju Cohãcjũ mehna sa ijiducuatiquinare tiquina wamene ojoa ohõri tju ijiri.

13 Came pajiri mapũ, diapũ gũhare yaria dijiariquina wahcã mũjaa wahari. Sa ye yehpa puhapũ ijiyequina, yariariquina tiquina ijiropũ ijiyequina gũhũ mũjaa wahari. Tiquina sa mũja

sagũ topꝥ dujiriquiro tiquina yerire masi pe-horo, tiquinare beseri ñañequina, quehnoañequina gũhure.

¹⁴ Came yariarore, yariariquina tiquina ijiro gũhure cohã cãhri Cohãcjũ pari turi mari yari-eratore. Pecapꝥ cohã cãhri. Ti peca pajiri ma yero saha ijiri peca pajiri peca ijiri. Pecapꝥ wa-hayequina pehe pari turi yariaro saha wahare.

¹⁵ Sa yero sa ijiducuatiquina tiquina wamene Cohãcjũ tiquiro ojoa ohõri tjupꝥ ijipihtiyequina tiquina wamene ojoa ohõmehneñequina pehere pecapꝥ cohãri tiquiro.

21

Ɛhmꝥsepꝥ, ahri yehpa gũhure wahmare came-sarota Cohãcjũ

¹ Came Ɛhmꝥsepꝥ, ahri yehpa gũhure wahmare tiquiro comesarire ihñaa. Ɛhmꝥsepꝥ iji mæhtari, yehpapꝥ iji mæhtari, pajiri mapꝥ iji mæhtari gũhũ pihtia wahari. Mariedari.

² Sa yegꝥ yehũ Ñu quehnoari macare, wahma macare Jerusalëne ihñaa. Ti maca Ɛhmꝥsepꝥ Cohãcjũ cahapꝥ dijia tagũ ihñaa. Omoca dæhteaticorore quehnoañe suhti mehna wahma sæore omoca dæhteatiquirore bucuegũ yero taro. Sata ti macare quehnoyuri jiri Cohãcjũ, tiquiro yequinare bucuegũ yero taro.

³ Tire yehũ ihñari bato pæhtoro dujiropꝥ tiquiro sañuducugũ tæhou:

—Ihñaña. Yojopꝥre masa watoapꝥ ijiro nine Cohãcjũ. Tiquina mehna ijirota tiquiro. Sa ye tiquiro yequina ijietta tiquina. Sa yero Cohãcjũ

tiquiro basi tiquina mehna cjãno ijiro, tiquina yaquiro Cohãcjũ ijirota.

⁴ Sa yero sa bucueducugũ yerota tiquiro tiquinare. Sa ye pari turi bũjua witisi tiquina. Sa ye ne pari turi yariasi tiquina. Ne ñano jeripohna tiye, utiye, purĩne gãhũ marisi tiquinare. Ahri ijipihtiye panopũ cjẽ ijiri pihitia waharota, ni sañuducuro ca tari.

⁵ Came pũhtoro dujiropũ dujiriquiro ohõ saha nidi:

—Ihñaña. Ijipihtiyere wahma comesagũ yeitja, nidi.

Tiquiro sa nidi bato yũhũre ohõ saha nidi tja:

—Ahri yũhũ niñene ojoa neña. Yũhũ niñe ijirota ijire. Sa yero yũhũ nidiro sahata sa waharota. Sa yegũ yũhũ niñene ojoa neña, nidi yũhũre.

⁶ Came ohõ saha nidi tja yũhũre:

—To punota ijiaga. Yũhũ ijipihtiyere bajumehnedigũ ijiaja. Sa yegũ ijipihtiyere pihtigũ yeacjũ ijiaja. Aco wũoyequina tutuaro tiquina acore cahmeno saha yũhũ cahapũ ahta duayequina yũhũre cahmeeta. Sa ye yũhũre yũhtieta. Yũhũ catigũ yeye aco yero saha ijigũ ijiaja. Yũhũre cahmeñequinare yũhũ mehna sa ijiducugũ yeitja tiquinare. Tiquina esa tuharo ye dutiro marieno, yũhũ tutuaye mehna yũhũ mehna sa ijiducugũ yeitja.

⁷ Ijipihtiyequina yũhũre wacũ tutua duhueyequinare ohõ saha yeitja: Tiquina yaquiro Cohãcjũ ijiiitja. Sa ye tiquina pehe yũhũ pohna ijieta.

⁸ Sa ijiepetã cueye, yeere duhueyequina, yũhũre cahmeñequina, ña yũhdũyere yeyequina, masare wejẽñequina, wũana tiyequina, masare

ujuayequina yero saha yeyequina yayia, “Cohãcjũ ijire”, tiquina niñe queoyere ño peoyequina, ijipihtiyequina ni mehoñequina pecarũ wahaeta. Topũ pajiri ma yero saha ijiri peca pajiri peca azufre mehna ʘjũno nine. Topũ wahayequina pari turi tiquina yariaro saha wahaye nine, nidi yũhare.

Wahma maca Jerusalẽne yahuahye

⁹ Came ihcãquiro angel yũhũ caharũ wihiri. Tiquiro siete pari cũoyequina, tiquiro buhiri dahre duti cũriquina angele mehna cjũno ijiri. Sa wihiro, ohõ saha nidi yũhare:

—Ihñagũ ahtaya. Cordero tiquiro omoca dũhtericorore ihñoutja mũhare, nidi angel yũhare.

¹⁰ Sa yero Espíritu Santo yũhare Cohãcjũ ya macare ihñori. Ohõ saha bajuro ihñori yũhare: ʘhmũanũ cũnũ buirũ yũhare ne mũjari. Tũrũ usã ijigũ Jerusalẽne Cohãcjũ ya macare quehnoari macare ihñori yũhare. Cohãcjũ caharũ ʘhmũseperũ ijiri maca dijia taro nidi ahri yehparũ.

¹¹ Cohãcjũ tiquiro asi siteye mehna asi siteri maca ijiri ti maca. Wapa tiye ʘtã yero saha asi siteri. Jaspe wame tiye ʘtã yero saha asi siteri. Sa yero vidrio yero saha quehnoano aco sitiri maca ijiri ti maca.

¹² Sa yero pajiri sahrĩno ʘhmũari sahrĩno tiquina sahrĩ sãri maca ijiri ti maca. Doce sopecahari tiri ti sahrĩno. Ti sopecaharipe cohteri angele. Ti maca cjẽ sope pahmaripũ Israe masa cururi doce cururipe tiquina wame wahñari.

¹³ Asũ mũja taro pehe ti sahrĩno cũori ihtia sopecaha. Sur cũ pehe pehe ihtia sopecaha ijiri. Norte

poto pehe ihtia sopecaha ijiri. Asũ sajãno pehe gũhure ihtia sopecaha ijiri. Ijipihtiro doce sopecahari waro cœori ti sahrĩno.

14 Ti sahrĩno doce utã paca bui pesari. Ti utã pacape Cordero cũrina doce tiquiro cũrina usãpe wame wahñari.

15 Sa yero angel yahure yahuriquiro queodũ uru mehna tiquina yedure cœori. Ti macare, ti maca cjẽ sopecaharire, sahrĩno gũhure queoro taro nidi.

16 Ti maca yoaro punota ehsaro gũhũ to punota ehsari. Uhmũano gũhũ to punota uhmũari. Sa yero angel queodũ mehna ti macare queori. Ti maca dos mil doscientos kilómetro yoari maca ijiri. To punota ehsari maca ijiri. To punota uhmũari maca ijiri.

17 Sa yero ti maca cjã sahrĩnore queori angel. Sesenta y cinco metro uhmũari sahrĩno ijiri. Masa mari queoro sahata queoro nidi tiquiro angel.

18 Ti sahrĩno jaspe wame tiye utã paca mehna tiquiro yeri sahrĩno ijiri. Sa yero ti maca pehe uru mehna tiquiro yeri maca ijiri. Ti uru wete marieñe ijiro quehnoano asi siteri.

19 Ti sahrĩno docapũ ijiye utã pacapure peye sijo ro saha ijiye wapa tiye paca wahñari. Ti utã paca sahrĩnopũ pesaye paca doce paca ijiri. Iji mũhtaria utãre jaspe wame tiye utã wahñari. Ti paca bato ijiria utãre zafiro wame tiye utã wahñari. Pũaria bato ijiria utãre ágata wame tiye utã wahñari. Ihtitaria bato ijiria utãre esmeralda wame tiye utã wahñari.

20 Pititaria bato ijiria utãre ónice wame tiye utã wahñari. Ihcã omope paca bato ijiria utãre cornalina wame tiye utã wahñari. Seis paca bato

ijiria utāre crisólito wame tiye utā wahñari. Siete paca bato ijiria utāre berilo wame tiye utā wahñari. Ocho paca bato ijiria utāre topacio wame tiye utā wahñari. Nueve paca bato ijiria utāre crisoprasa wame tiye utā wahñari. Diez paca bato ijiria utāre jacinto wame tiye utā wahñari. Once paca bato ijiria utāre amatista wame tiye utā wahña bato tiri.

²¹ Sa ye doce sope pahmari doce perla mehna tiquiro yeri pahmari ijiri. Ti pahmaripe ihcã pje perla pje mehna tiquiro yeri pahmari ijiri. Sa yero ti maca cjã maha uru mehna tiquiro yeri maha ijiri. Ti uru wete marieñe uru ijiri. Sa yero quehnoano aco sitiri maha ijiri ti maha.

²² Ti macap_u Cohãcjũ wuh_ure ihñedu. Mariedari. Ti macap_u ijipihtiro_u mari puhtorore Cohãcjũ tutua yuhduariquirore, Cordero gũh_ure ño peore masa. Sa yero ti maca ijipihtiro Cohãcjũ wuh_u yero saha ijiri.

²³ Sa yero ti macap_u Cohãcjũ tiquiro asi siteye quehnoano buhriori. Cordero gũh_u sihãria yero saha buhriori. Sa ye asũ deco cjãno gũh_ure ñami cjãno gũh_ure top_u tiquina buhriogã cahmedari.

²⁴ Sa ye ahri yehpap_u ti buhrioye mehna iji-eta ijipihtiro cjëna. Sa ye ijipihtiyeyehpari cjëna puhtoã ti macap_u quehnoã yuhduayere tiquina cuoyere ne wihieta.

²⁵ Sa ye decore ti maca cjë sopecahari põori sopecahari ijieta. Top_ure ne ñami marisi. Sa ye ti sopecaharire ne bihasi. Sa susuducurota.

²⁶ Sa ye ahri yehpari cjëna quehnoañene tiquina cuoyere ti macap_u ne wihieta.

²⁷ Ñañe pehere ti macap_u ne ne wihisi. Bue tigũ

yeyequina, ñañene yeyequina gũhũ ti macapũ ne wahasi. Mehoñequina gũhũ ne wahasi. Cordero tiqairo ojoari tjupũ tiquina wame wahñañequina dihita ti macapũ wahaeta. Ti tju tiqairo yũhdũoriquina tiquina wamene tiqairo ojoa ohõri tju ijire. Ti tjupũ tiquina wame wahñañequina sa ijiducueta.

22

¹ Came quehnoari mare catigũ yeri mare ihñori yũhũre angel. Ti ma quehnoano aco sitiri ma Cohãcjũ, Cordero gũhũ tiquina dujiropũ ahtari ma ijiri.

² Sa yero ti maca cjã maha deco bũrũari ti ma. Ti ma pũa peheri dũhtũ cahapũ catigũ yeye cjũ ducuri. Ti cjũ asũripe dũca tiri. Ihcã cahmare doce tahari dũca tiri. Sa ye ti cjũ cjẽ pũri mehna quehnoano aco tieta ahri yehpa cjẽna.

³ Ti macare ne ñañe buhiri dahreati marisi. Ti macapũ Cohãcjũ dujiro ijirota. Cordero dujiro gũhũ ijirota topũ. Sa ye ijipihtiyequina masa topũ ijiyequina tiquina cahacjẽna tiquina poto dũsepe curi mehna quehe sa, tiquinare ño peoeta. Sa yero topũ ñañe ne marisi.

⁴ Tiquina Cohãcjũre ihña piti ca dujieta. Sa ye tiquina wũhdoa pacapũ tiqairo wame wahñañequina ijietta.

⁵ Topũre ñami ne marisi. Sa ye sihãne paca gũhũre cahmesi topũ ijiyequina. Asũ buhriogũ gũhũre cahmesi. Mari pũhtoro Cohãcjũ buhri-oro. Sa ye ti macapũ ijiyequina ape sie cjẽna pũhtoa ijiducueta.

Jesucristo ahri yehpapu tiquiro tojoa tato mehenogã dũhsare

⁶ Came angel yũhũre ohõ saha nidi:

—Ijipihtiye ahri tiquina yahuri ijirota ijire. Sa ye tiquina nidiro sahata waharota. Mari pũhtoro Cohãcjũ tiquiro yere yahu mũhtariquinare masigũ yeriquiro ijire. Tiquiro pehe yojopũre tiquiro yaquiro angelre ohori tiquiro cahacjẽnare masigũ yero taro. Came cjũnogã dũhse wahatire masigũ yero taro tiquiro yaquiro angelre ohori, nidi angel yũhũre.

⁷ Jesu pehe ohõ saha nidi:

—Tũhoya mũsa. Mehenogã dũhsare yũhũ tojoa tato. Ahri pũ cjẽ yahuyere yũhdũdũcaeyequina bucueyequina ijietã, nidi Jesu.

⁸ Yũhũ Ñu ahri ijipihtiyere yũhũ ojoa nedire tũhou. Sa yegũ tire ihñau. Sa yegũ yũhũ tũhori bato, yũhũ ihñari bato yũhũre ihñoriquiro angel poto dũsepe curi mehna quehe sami. Tiquirore ño peogũ tũũ nimi.

⁹ Yũhũ sa yegũ ihñano ohõ saha nidi yũhũre:

—Sa yeracãhña. Mũhũ yero saha yũhũ gũhũ Cohãcjũ cahacjũta ijiaja. Mũhũ acaye Cohãcjũ yere yahu mũhtariquina, ijipihtiyequina ahri pũ cjẽ dutiyere yeyequina gũhũ tiquina ijiro saha yũhũ gũhũ Cohãcjũ cahacjũta ijiaja. Sa yegũ Cohãcjũ poto dũsepe curi mehna quehe sa, tiquiro pehere ño peoya, nidi angel yũhũre.

¹⁰ Sa yero ohõ saha ni yahu nemori yũhũre:

—Ahri pũpũ came dũhse wahatire yahure. Sa wahato mehenogã dũhsare. Sa mehenogã dũhsagũ ahri pũpũ yahurire nũoedacãhña mũhũ.

11 Ti pje yñhу yahuri pjere ñañequina pehe sa yeducucūnahdo ñañene. Ñabutiayequina gñhу ña yñhdñaro yeducucūnahdo. Quehnoañequina pehe quehnoano yeducuahro. Sa ye ñañe marieñequina gñhу ñañe marieñequina sa ijiducuahro ti pjere, nidi angel yñhуre.

12 Ohō saha nidi Jesu:

—Tñhoya mñsa. Mehenogã dñhsare yñhу tojoa tato. Mñsare yeequinare yñhу ohoatire ne cãhtagñ tññ niaja. Sa yegñ quehnoañene mñsa yeri wapa mñsare quehnoano yeitja.

13 Yñhу ijipihtiyere bajumehnedigñ ijiaja. Sa yegñ ijipihtiyere pihtigñ yeacjñ ijiaja.

14 'Ijipihtiyequina wete marieñe suhtire sañañequina tiquina ijiro saha tiquina ñañe yerire cosenohriquina ti macapñ esaeta. Sa ye ti maca cjē cjñ catiyere ohoye cjñ dñcare ihyaeta. Sa ye bucueyequina ijietatiquina, nidi Jesu.

15 Ti macapñ eseyequina pehe ahriquina ijire: Ña yñhdñayequina, masare ujuayequina yero saha yeyequina yayia, wñana tiyequina, masare wejēñequina, “Cohãcjñ ijire”, tiquina niñe queoyere ño peoyequina, ni meho peyayequina gñhу ijire ti macapñ eseyequina.

16 Sa yero ohō saha ni yahu nemori Jesu:

—Yñhу, Jesu, yaquiro angelre ohou mñsare yeequinare ahri pñ cjēne yahugñ tñhу. Pñhtoro Davi panami iji turiagñ ijiaja yñhу. Yñhу bohrearia yero saha ijigñ ijiaja, ni yahu nemori Jesu.

17 Espíritu Santo Jesure “Tojoa taya”, nine. Jesu yequina tiquiro omoca dñhteaticoro yero saha ijiyequina gñhу “Tojoa taya”, nine. Ijipihtiyequina

tiquina “Tojoa taya”, nidire tũhoyequina gũhũ “Tojoa taya”, niahdo Jesure.

Aco wũoyequina acore tutuaro tiquina cahmeno saha Cohãcjũ cahapũ waha duana Jesure tutuaro cahmeña. Tiquiro catigũ yeye aco yero saha ijire. Tiquirore cahmeñequinare uhmũsepũ sa ijiducugũ yerota Cohãcjũ. Tiquina esa tuharo ye dutiro marieno Jesu yedohoro mehna sa ijiducugũ yerota.

¹⁸ Yũhũ Ñu, ijipihtina ahri pũ cjẽ Cohãcjũ yere tũhorinare mũsare ohõ saha ni cua pesaro mehna yahutja. Ahri buheye mehna apeye buheye mehna more yahu nemoñequina Cohãcjũre yũhdũdcaye nine. Tiquina sa yũhdũdcagũ ihñano ijipihtiyẽ ahri pũpũ tiquiro buhiri dahreatire tiquiro yahuriro sahata cũnota tiquina gũhũre. Sa yero sata tiquina gũhũre buhiri dahrerota.

¹⁹ Sa ye ahri pũ cjẽ yahuyere yahu dũhayequina Cohãcjũre yũhdũdcayequina ijire. Tiquina sa yũhdũdcagũ ihñano catigũ yeye cjũ dũcare tiquinare ihya dutisi. Sa ye sa ijiducusi tiquina. Sa yero tiquiro ya macapũ quehnoari macapũ waha dutisi. Ti cjũ, ti maca gũhũ ahri pũpũ tiquina yahuripũ ijire.

²⁰ Ijipihtiyẽ ahri pũ cjẽne yahuriquiro ohõ saha nine:

—Sa tjire. Mehenogã dũhsare ahri yehpapũ yũhũ tojoa tato, nine tiquiro.

Sa tjiya. Ʋsã pũhto Jesu, tojoa taya.

²¹ Mari pũhtoro Jesu tiquiro yedohoro mehna ijipihtina mũsa quehnoano ijiya.

Cohãcjũ Yere Yahuducuri Tju
New Testament in Piratapuyo (CO:pir:Piratapuyo)

copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Piratapuyo

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Piratapuyo [pir], Colombia

Copyright Information

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Piratapuyo

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022
ad83cef1-6eb5-5233-a8f3-356e47bbda0d